

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Vysílací práva k olympijským hrám

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Jan Šíma

Vypracoval:

Bc. Martin Žižka

Praha, duben 2014

Prohlašuji, že jsem závěrečnou diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

podpis diplomanta

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta/katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Janu Šímovi za vedení diplomové práce a užitečné připomínky.

Abstrakt

Název: Vysílací práva k olympijským hrám

Cíle: Hlavní cílem této práce je analýza příjmů plynoucích Olympijskému hnutí z prodeje vysílacích práv k olympijským hrám. V práci jsou příjmy zanalyzovány v celkové sumě za jednotlivá sledovaná území a komparován podíl, který plyne Mezinárodnímu olympijskému výboru a organizačnímu výboru olympijských her. Vedlejším cílem je úprava a návrh převodního mechanismu k převodu finančních částek, které byly uváděny v různých měnách v odlišném období.

Metody: Práce je založena na případové studii s využitím analýzy sekundárních dat. Základním souborem jsou olympijské hry konané v období 1960 – 2012. Sledované proměnné jsou: celkový příjem z vysílacích práv, příjem z vysílacích práv z Evropy, příjem z vysílacích práv z USA, příjem z vysílacích práv z Kanady, příjem z vysílacích práv z Austrálie, příjem z vysílacích práv z Japonska, příjem z vysílacích práv z ostatních zemí, počet vyrobených hodin z OH, procentuální rozdělení příjmů z vysílacích práv v Olympijském hnutí. K převodu na stejnou měnu je použit převodní mechanismus na základě indexu spotřebitelských cen, parity kupních sil, případně měnových kurzů. Všechny finanční částky jsou uváděny v Kč roku 2012. Pro sledování zmíněných proměnných je využito: trendové analýzy pro sledování vývoje v čase, komparační analýzy pro porovnání procentuálního zastoupení příjmů ze sledovaných území a pro porovnání podílu na příjmu mezi MOV a OVOH a korelační analýzy pro zkoumání stupně závislosti mezi zvolenými proměnnými.

Výsledky: Příjmy z prodeje vysílacích práv vykazují celkově i pro jednotlivá území rostoucí trend. Nejvíce finančních prostředků plynulo a plyne z USA. V dnešní době cca 50 % celkových příjmů. Druhá nejvyšší suma pochází z Evropy (cca 25 % z celkových příjmů). Třetím klíčovým trhem je Japonsko s 10 % podílem na celkových příjmech. Kanada a Austrálie mají podíl v řádu jednotek procent. Asijský trh přináší velmi málo financí (cca 2 %). V průběhu sledovaného období se radikálně změnilo postavení MOV a OVOH v oblasti vyjednávání a zajištění vysílání z OH ve prospěch MOV, který zajišťuje prodej dříve, než je ustanoven OVOH a nárokuje si podíl na příjmech ve výši 51 %. Existuje velmi silný stupeň lineární závislosti mezi počtem vyrobených hodin vysílání z OH a celkovými příjmy z prodeje vysílacích práv.

Klíčová slova: olympijské hnutí, média, televize, rozhlas, internet, příjmy

Abstract

Title: Olympic Broadcast Rights

Objectives: The main objective of this thesis is to analyse the revenue derived from the sale of the broadcasting rights to the Olympics by Olympic Movement. In the thesis are analysed the total sum of revenue, selected territory and compared the proportion that belongs to the International Olympic Committee and the Organizing Committee of the Olympic Games. The secondary objective is to adapt and calculation of the conversion mechanism for the transfer of amounts reported in different currencies in different periods.

Methods: Data collection is performed a secondary analysis of documents. The basic aggregate consist of the Summer Olympic Game held 1960 - 2012. The observed variables are: total revenue from broadcasting rights, revenue from broadcasting rights from Europe, the revenue from broadcasting rights from the U.S., revenue from broadcasting rights in Canada, revenue from broadcasting rights from Australia, revenue from broadcasting rights from Japan, the revenue from broadcasting rights in others countries, the number of hours produced from OH, the percentage distribution of revenues from broadcasting rights in the Olympic Movement. The transfer to the same currency using the conversion mechanism which is based on the consumer price index , purchasing power parity or exchange rates. All financial figures are in CZK 2012. To monitor these variables is used: trend analysis for monitoring changes over time, comparative analysis to compare the percentage of revenue of the monitored area, and to compare the proportion of income between the IOC and OCOG and correlation analysis for examining the degree of dependence between the selected variables.

Results: Revenues from the sale of broadcasting rights have overall and for each area growing trend. Most of the funds flowed from the USA. Today, about 50% of total revenue is from USA. The second highest amount comes from Europe (about 25% of total revenues). Third key market is Japan with 10% share in total revenues. Canada and Australia have a share of several percent. The Asian market offers very little funding (about 2%). During the reporting period, radically changed the position of the IOC and OCOG in negotiations and ensure the broadcasting of Olympics in favour IOC. IOC now holding talks about the broadcasting rights before the appointed OVOH and claimed a share of the revenue of 51%. There is a very strong degree of linear

relationship between the number of hours of television produced from Olympic Games and the total revenue from the sale of broadcasting rights.

Keywords: Olympic Movement, media, television, radio, internet, revenue

Obsah

1	ÚVOD.....	12
2	CÍLE A ÚKOLY PRÁCE.....	14
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	15
3.1	Olympijské hry.....	15
3.2	Olympijské hnutí.....	18
3.2.1	Mezinárodní olympijský výbor.....	18
3.2.2	Národní olympijský výbor.....	20
3.2.3	Organizační olympijský výbor.....	20
3.2.4	Mezinárodní federace.....	20
3.3	Média.....	21
3.3.1	Televize.....	23
3.3.2	Rozhlas.....	26
3.3.3	Internet.....	27
3.4	Olympijské hry jako mediální událost.....	28
3.5	Vysílací práva a právní aspekty.....	32
4	METODIKA PRÁCE.....	36
4.1	Výzkum.....	36
4.2	Základní soubor.....	37
4.3	Proměnné a převodní mechanismus.....	38
4.4	Analýza dat.....	41
5	Vysílací práva k olympijským hrám.....	43
5.1	Historický vývoj.....	43
5.1.1	Období před prodejem vysílacích práv 1896 – 1956.....	43
5.1.2	OH 1960.....	45
5.1.3	OH 1964.....	47
5.1.4	OH 1968.....	48

5.1.5	OH 1972.....	48
5.1.6	OH 1976.....	49
5.1.7	OH 1980.....	50
5.1.8	OH 1984.....	51
5.1.9	OH 1988.....	53
5.1.10	OH 1992.....	54
5.1.11	OH 1996.....	55
5.1.12	OH 2000.....	56
5.1.13	OH 2004.....	57
5.1.14	OH 2008.....	58
5.1.15	OH 2012.....	59
5.2	Analýza příjmů z vysílacích práv.....	59
5.2.1	Celkové příjmy z vysílacích práv a podíl MOV a OVOH.....	59
5.2.2	Počty televizních diváků OH.....	63
5.2.3	Příjmy z vysílacích práv dle území.....	65
5.2.4	Komparace podílu sledovaných území.....	70
5.2.5	Korelační analýza.....	72
6	DISKUZE.....	75
7	ZÁVĚR.....	77
	POUŽITÁ LITERATURA.....	79

Seznam použitých symbolů a zkratek

ABC	American Broadcasting Company
ABU	Asia-Pacific Broadcasting Union
AOB	Athens Olympic Broadcasting
ASBU	Arab States Broadcasting Union
BBC	British Broadcasting Corporation
BOB	Beijing Olympic Broadcasting
CBC	Canadian Broadcasting Corporation
CBS	CBS Broadcasting Inc., původně Columbia Broadcasting Systém
CPI	index spotřebitelských cen
č.	číslo
ČOV	Český olympijský výbor
ČR	Česká republika
DM	německá marka
EBU	European Broadcasting Union
ESP	španělská peseta
ESPN	Entertainment and Sports Programming Network
FOX	Fox Broadcasting Company
IBC	Mezinárodní vysílací centrum
IOC	International Olympic Committee
Kč	koruna česká
koef.	koeficient
MF	mezinárodní federace
mil.	milión
MOV	Mezinárodní olympijský výbor
NBC	National Broadcasting Company
NHK	Japan Broadcasting Corporation

NOV	národní olympijský výbor
OBS	Olympic Broadcasting Services
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OH	olympijské hry (letní)
OIRT	Mezinárodní organizace pro rozhlas a televizi
OVOH	organizační výbory letních olympijských her
PPP	parita kupních sil
procent.	procentuální
R	Paersonův korelační koeficient
RTO	Ràdio-televisió Olímpica'92
Sb.	sbírka
SOBO	Sydney Olympic Broadcasting Organization
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
st.	strana
TOP	The Olympic Partner
TV	televize
TVH	Total Viewer Hours
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar
USOC	Olympijský výbor Spojených států amerických
ZOH	zimní olympijské hry

1 ÚVOD

Olympijské hry jsou často označovány jako svátek sportovců. Ti podřizují svůj program a ladí formu s cílem uspět právě v závodě při OH. Na šestnáct dní, během kterých se sjedou nejlepší sportovci na jedno místo a soutěží, se upíná zájem fanoušků sportu i pouze příležitostných diváků. Sportovců je v poslední době kolem 10 000, lidí, kteří se podílejí na organizaci OH, desítky tisíc, diváků přímo na stadionech v řádu milionů a diváků sledujících vysílání skrze média přes 3 500 mil..

Je jen málo událostí, které dokáží narušit běžný program dne a hry nepochybně patří mezi ně. Lidé upravují svůj denní program s ohledem na program soutěží, u sledování se scházejí celé skupiny diváku a sledují vysílání společně. OH jsou nejdůležitějším produktem Mezinárodního olympijského výboru, který k nim vlastní práva pro vysílání. Diplomová práce se snaží čtenáři přiblížit historický vývoj oblasti vysílacích práv k OH. Analyzovány jsou zejména celkové příjmy z vysílacích práv a příjmy ze zvolených lokalit.

Práce popisuje pro každý rok OH nejzásadnější momenty v oblasti vysílacích práv, ať už významné technologické změny, zásadní události ve vyjednávání o smlouvách, významné změny přístupu Mezinárodního olympijského výboru nebo organizačního výboru olympijských her k zajištění výroby vysílání.

Při zvážení dnešní podoby her a technologického pokroku, který byl učiněn za posledních 50 let, lze přepokládat, že Olympijské hnutí získává z prodeje stále více financí. Tato skutečnost bude potvrzena trendovou analýzou celkových příjmů z vysílacích práv a příjmů z jednotlivých území. Výzkum zkoumá i otázky ohledně rozdělení takto získaných financí. Zda slouží k financování her a v jaké výši? Dále je zajímavé se podívat, jaká území jsou klíčová z finančního hlediska. Měnila se důležitost těchto území? Tyto otázky pomůže zodpovědět komparační analýza. V dnešní době s příchodem internetu můžeme sledovat takřka jakýkoliv přenos z OH. Kolik toho mohli vidět diváci v začátcích televizního vysílání nebo před příchodem internetu? Ke zjištění stupně lineární závislosti počtu vyrobených hodin s celkovými příjmy z vysílacích práv a počtu odvysílaných hodin v USA s příjmem z USA bude použito korelační analýzy.

Výzkum se opírá o historická data získaná z většiny z oficiálních reportů OH, kde jsou uvedeny v americkém dolaru nebo národních měnách státu, v kterém leží

pořadatelské město. V práci jsou všechny částky uvedeny v jednotné měně Kč roku 2012. Český čtenář, kterému je práce určena, má tak lepší představu o velikosti finančních částek. I po převedení na společnou měnu zde zůstává problém vlivu času a s ním spojený vliv inflace. Z důvodu lepšího porovnání je proto navrhnout převodní mechanismus.

Druhým nejvýznamnějším produktem MOV jsou zimní olympijské hry. Ty jsou samozřejmě také předmětem zájmu médií. Do jaké míry se dají finance ohledně ZOH porovnat s letní verzí je zmíněno v závěrečné diskuzi.

2 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

- **Cíle**

Diplomová práce navazuje na bakalářskou práci na téma Příjmy organizačních výborů olympijských her. Hlavní cíle práce jsou:

- analýza a sledování vývoje příjmů z prodeje vysílacích práv v čase pomocí trendové analýzy,
- popsání tohoto vývoje přesněji s ohledem na lokalitu a komparaci těchto lokalit mezi sebou,
- sledování vývoje technologií televizního vysílání, rozdělení příjmů z vysílacích práv v Olympijském hnutí, procesu vyjednávání a počtu odvysílaných hodin z OH,
- popsání vztahu mezi cenou vysílacích práv a počtem odvysílaných hodin korelační analýzou.

Vedlejším cílem je přizpůsobení převodního mechanismu pro převod peněžních jednotek na Kč roku 2012.

- **Úkoly**

K dosažení stanoveného cíle bude potřeba splnit tyto úkoly:

1. Stanovit převodní mechanismus na jednotnou měnu jednotného roku.
2. Sběr sekundárních dat z jednotlivých oficiálních reportů, které jsou vydávány po skončení OH.
3. Sběr dat z odborných publikací.
4. Popsání zásadních momentů souvisejících s vývojem vysílacích práv.
5. Trendová analýza proměnných.
6. Komparační analýza proměnných.
7. Korelační analýza mezi zvolenými proměnnými.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Tato část pojednává o základních pojmech souvisejících s olympijskými hrami a médií. Stěžejní část kapitoly je věnována základním sdělovacím médiím, která se zapojila velkou měrou do utváření dnešní podoby olympijských her. Jsou popsány základní legislativní dokumenty upravující vztahy mezi MOV a držiteli vysílacích práv a ostatními společnostmi, které vysílají materiál z olympijských her nebo o nich referují.

Příjmy z vysílacích práv jsou pouze jedním ze zdrojů financí Olympijského hnutí¹, mezi další patří:

- sponzorování,
- prodej lístků,
- licence,
- dary,
- loterie,
- úroky z bank,
- prodej majetku a zařízení,
- testovací závody,
- další minoritní příjmy.

Stručnému vývoji jednotlivých příjmů OVOH jsem se věnoval v bakalářské práci (Žižka, 2012).

3.1 Olympijské hry

V dnešním roce si Mezinárodní olympijský výbor připomíná 120 let od svého založení (MOV, 2004), a tak je na místě stručně připomenout vývoj a okolnosti jednotlivých her. Tento popis nebude zcela dostačující, především z důvodu omezeného rozsahu práce. Pro další studium bych odkázal především na oficiální zprávy z olympijských her, které jsou dostupné přes nadaci LA84 Foundation (2014). Stručněji podaný vývoj lze nalézt v knize *The Olympics, a History of the Modern Games* od Guttmanna (2002).

¹ Souhrnný název pro organizace a osoby, které se řídí Olympijskou chartou.

Pro definici OH² lze využít definici z Olympijské charty (MOV, 2004, s. 13): „*Olympijské hry jsou soutěže mezi sportovci v individuálních nebo kolektivních disciplínách, nikoliv soutěže mezi státy. Účastní se jich sportovci vybraní svými NOV, jejichž přihlášky přijal MOV. Sportovci soutěží pod technickým vedením příslušných MF*“. Historie největší sportovní akce na světě se začala tvořit do nynější podoby od roku 1896, kdy byly uspořádány první oficiální novodobé olympijské hry v Aténách. První OH byly výsledkem znovuoobnovení antických tradic, kde byly hry v Olympii největší z všeřeckých her a konaly se přibližně od roku 776 př.n.l. do roku 393 n.l.. Se začátkem moderních olympijských her je nejčastěji spojováno jméno barona Pierra de Courbetina, který se největší měrou zasloužil o pořádání prvních moderních olympijských her v Aténách (1896). Jak uvádí Sekot (2008), bez pomoci zámožných Řeků by se olympijské hry neuskutečnily. Největším dárcem se stal Georgie Averof. První olympijské hry také měly svého sponzora a tím byla společnost Kodak (Bedřich, 2007). Olympijské hry se od té doby konají každé 4 roky. V době válek (roky 1916, 1940, 1944) nebyly hry uskutečněny (Kössl, Štumbauer a Waic, 2008).

Pořadatelství olympijských her se přesouvá mezi městy po světě na základě rozhodnutí MOV. Pořadatelským městem se dále stala Paříž (1900), poté St. Louis (1904) a Londýn (1908). Tyto tři města pořádala olympijské hry v rámci světových výstav a po organizační stránce selhala (Kössl, Štumbauer a Waic, 2008). Roku 1912 se pořadatelství ujal Stockholm a stal se vzorem v pořadatelství pro další hry. Stockholmská olympiáda byla uskutečněna i za podpory peněz, které byly obdrženy za poskytnutou exkluzivitu obrázkového zpravodajství. Další hry se vinou první světové války uskutečnily až roku 1920 v Antverpách a byly rovněž organizačně úspěšné, vzhledem k těžké situaci, která panovala po válce. V roce 1924 se společně s hrami v Paříži konaly i první zimní olympijské hry v Chamonix, které se až do roku 1992 konaly ve stejný rok jako letní olympijské hry, ale v jiném městě a v jinou dobu. Od roku 1992 se sportovci pod vlajkou s pěti propojenými kruhy setkávají každé dva roky a střídají se zimní a letní verze OH. Za další 4 roky, roku 1928, byly hry v Amsterdamu, poté roku 1932 v Los Angeles. Roku 1936 se hry staly součástí propagandy hitlerovského Německa, soutěžilo se tedy v Berlíně. Olympijské hry v Berlíně byly první, které byly vysílány v TV. Po druhé světové válce, roku 1948, se hostitelství ujal podruhé Londýn, následovaly Helsinky roku 1952 a roku 1956 se her ujalo australské

² Pokud není uvedeno jinak, tak termínem olympijské hry jsou myšleny letní olympijské hry.

Melbourne. V šedesátých letech se hry uskutečnily v roce 1960 v Římě, 1964 v Tokiu a 1968 v Mexiku. (MOV, 2013)

Po roce 1972, kdy hry pořádal Mnichov, se hry přesunuly na americký kontinent do kanadského Montrealu (1976). I přes ujištění, že „*hry v Montrealu nemohou skončit v deficitu, to by pak muž mohl mít dítě*“³, které přednesl tehdejší starosta Montrealu Jean Drapeau, skončily obřím finančním dluhem, který byl splacen až na konci roku 2006 (CBC, 2006). Další hry se konaly v Moskvě (1980), byly bojkotovány velkou částí západního světa a staly se soubojem SSSR a Východního Německa. Po finančně neúspěšných hrách v Montrealu se pořadatelství nechtělo ujmout žádné město, a tak bez boje získalo hry už podruhé Los Angeles (1984), které nepotřebuje velké množství veřejných výdajů na vytvoření infrastruktury a sportovišť. I přes odvetný bojkot SSSR a satelitních států SSSR se hry v Los Angeles staly symbolem úspěšných a neprodělečných her a především přinesly zásadní změnu ve financování olympijských her, kdy veřejný sektor je z velké části nahrazován sektorem soukromým. (Preuss, 2004)

Změna nastala i v otázce účasti profesionálních sportovců. MOV připouštěl své soutěže ve stále větším měřítku profesionálům, tím také ztratil hry pro veřejnost. Zmínka o amatérských sportovcích byla zrušena v olympijských pravidlech roku 1981. V současné době je na jednotlivých mezinárodních federacích (dále jen MF), aby vytvořily pravidla pro účast na OH (Bayliss, Butler, Klaczynski, Williams, Yip a Lui, 2004). Vytvoření žádaného artiklu s sebou přineslo i větší peníze od televizních stanic a sponzorů (Preuss, 2004). Dále se konaly hry v Soulu (1988), kde byl povolen start profesionálních tenistů. V následující době se otevřely dveře na olympijské hry dalším profesionálním sportovcům (Stloukalová, 2008). V roce 1992 v Barceloně viděli diváci poprvé pod olympijskými kruhy profesionální basketbalisty z USA, kteří v roce 1996 mohli soutěžit také na olympijských hrách v Atlantě.

V novém tisíciletí se hry konaly postupně v Sydney (2000), v Aténách (2004), v čínském Pekingu (2008) a v Londýně (2012). MOV rozhodl, že olympijské hry budou v roce 2016 v brazilském Rio de Janeiru a v roce 2020 v japonském Tokiu. (MOV, 2013)

³ V originále: „The Montreal Olympics can no more have a deficit, than a man can have a baby.“

3.2 Olympijské hnutí

Základním dokumentem upravujícím činnost olympijského hnutí je Olympijská charta (MOV, 2004), která je kodifikací základních principů olympismu, pravidel a prováděcích ustanovení, schválených MOV. Olympijská charta slouží především ke třem účelům:

- stanovuje a připomíná základní principy a podstatné hodnoty olympismu,
- představuje stanovы MOV,
- definuje hlavní vzájemná práva a povinnosti základních tří složek Olympijského hnutí: Mezinárodního olympijského výboru, Mezinárodních federací a Národních olympijských výborů, dále pak organizačních výborů olympijských her, jako složku přechodnou v závislosti na aktuálně pořádaných OH.

Olympijská charta (MOV, 2004, st. 10) definuje cíl olympijského hnutí: *„Cílem olympijského hnutí je přispívat k vytváření mírovějšího a lepšího světa výchovou mládeže prostřednictvím sportu, provozovaného v souladu s olympismem a jeho hodnotami.“* Jednotliví zástupci složek olympijského hnutí se scházejí v pravidelných intervalech na olympijském kongresu.

3.2.1 Mezinárodní olympijský výbor

Mezinárodní olympijský výbor byl ustanoven dne 23. června 1894 v Paříži na Mezinárodním sportovním kongresu (Kössl, Štumbauer a Waic, 2008). Z hlediska právního postavení je MOV nezisková mezinárodní nevládní organizace s časově neomezenou působností ve formě sdružení. Posláním MOV je podporovat olympismus a myšlenky zachycené v Olympijské chartě. MOV vlastní všechna práva k olympijským hrám a pomocí smluv se subjekty, které mají zájem participovat jakýmkoliv způsobem na olympijských hrách, vydělává peníze, které jsou následně částečně distribuovány do dalších složek olympijského hnutí (Preuss, 2004). Mezi symboliky, na které se vztahuje právo k olympijskému vlastnictví, MOV řadí:

- olympijský symbol,
- olympijskou vlajku,
- olympijské heslo,

- olympijské emblémy,
- olympijskou hymnu,
- olympijský oheň, olympijskou pochodeň a
- olympijské označení.

Právo k využívání veškerého olympijského vlastnictví, nebo pouze jeho části, náleží výhradně MOV (Mezinárodní olympijský výbor, 2004, st. 10).

Nejvyšším představitelem MOV je předseda, v současné době je jím jako devátý v pořadí Thomas Bach, který vystřídal ve funkci Jacquesa Rogga. Před ním byl ve funkci Juan Antonio Samaranch, který vedl MOV mezi roky 1980 až 2001 a stál u přeměny financování olympijských her a u zpřístupnění olympijských her profesionálům ve většině soutěžních disciplín. Samaranche vystřídal ve funkci bývalého amerického předsedu, kterým byl Avery Brundage, jenž byl velmi konzervativní a bránil často k prosazení profesionalismu mezi sportovci. (MOV, 2013) Předseda MOV je jedním z členů výkonné rady MOV, která vznikla v roce 1921⁴ a dohlíží na správu MOV a dodržování Olympijské charty. Členové jsou voleni v tajném hlasování na zasedání MOV do čtyřletého funkčního období. Kongres MOV je nejvyšším orgánem MOV, účastní se ho všichni členové MOV a jeho rozhodnutí jsou konečná. (ČOV, 2014)

V rámci MOV jsou ustanoveny poradní komise, které poskytují informace předsedovi výkonného výboru a zasedání MOV. Výchet všech komisí lze nalézt na webových stránkách MOV⁵. Komise, které jsou důležité s ohledem na téma práce:

- Rozhlasová a televizní komise,
- Finanční komise,
- Právnícká komise,
- Marketingová komise a
- Komise pro televizní práva a nová média, která je zodpovědná za přípravu a implementaci celkové strategie MOV pro budoucí vyjednávání o prodeji vysílacích práv. Stanovuje vhodné strategie prodeje pro jednotlivé trhy. O důležitosti této komise svědčí i fakt, že předsedou je předseda MOV Thomas Bach a dalšími členy jsou

⁴ Původně měla 5 členů, v dnešní době má 15 členů (předseda MOV, 4 vicepředsedové a 10 dalších členů.)

⁵ www.olympic.org

předsedové výše zmíněných komisí: Richard L. Carrión, Ottavio Cinquanta, John D. Coates a Gerhard Heiberg. (MOV, 2013)

3.2.2 Národní olympijský výbor

Národní olympijské výbory propagují myšlenky olympismus na národní úrovni. Jejich financování je zajištěno ze strany MOV a z části vlastním sponzorským programem, kdy NOV zastupuje zájmy MOV v oblasti sponzorského programu na národní úrovni (Preuss, 2004). V České republice je představitelem NOV Český olympijský výbor.

3.2.3 Organizační olympijský výbor

Organizační výbor olympijských her je ustanoven NOV v reakci na přidělení pořádání olympijských her NOV dané země a hostitelskému městu. OVOH musí mít status právnické osoby a je v přímém styku s MOV. Případný finanční přebytek z pořádání olympijských her je použit na rozvoj olympijského hnutí. OVOH a hostitelské město přebírají plnou finanční a organizační odpovědnost za pořádané olympijské hry. Olympijská charta (MOV, 2004, st. 39) výslovně uvádí: „*MOV nenese v souvislosti s organizací a průběhem olympijských her žádnou finanční odpovědnost.*“ Hlavním a největším zdrojem informací o celkové činnosti každého OVOH je jeho výroční zpráva, kterou vydává po ukončení her. Tyto reporty jsou k dispozici na webových stránkách LA84 Foundation (LA84 Foundation, 2014), která byla založena z přebytku olympijských her v Los Angeles 1984. Bez tohoto zdroje informací by nebylo možné provést tuto práci. Digitalizací těchto výročních zpráv LA84 Foundation umožnilo široké veřejnosti přístup k originálním údajům z jednotlivých her, které mohou být zkoumány z mnoha úhlů pohledu. Zprávy často obsahují tisíce stránek referujících o přípravě a průběhu OH.

3.2.4 Mezinárodní federace

Mezinárodní federace spravuje sport nebo sporty v celosvětovém měřítku. Členy MF jsou organizace, které dohlížejí na organizaci sportu na národní úrovni. MF i její členové jsou povinni se řídit v souladu s ustanoveními publikovanými v olympijské chartě. (MOV, 2013)

3.3 Média

Média, jako slovo často používané a možná i nadužívané v dnešní společnosti, má mnoho definic. Jednu takovou nabízí specializovaný portál Mediaguru ve svém Mediálním slovníku (2014), v jednotném čísle definuje médium jako: „*Médium – z latinského prostředek, to, co zprostředkovává. V komunikaci jakýkoliv kanál umožňující přenos sdělení, spojující minimálně dvě strany.*“ Další z definic je od Jiráka a Köpplové (2003, st. 52): „*média jsou společenská instituce, které se ve velkém podílejí na zajišťování komunikace ve veřejné sféře, a tím přispívají k rozvoji, ustavování a proměně kultury, tedy sdílených významů, hodnot a výkladů světa.*“ Základní významy slova média lze nalézt ve Slovníku spisovného jazyka českého (2011), jedná se o: zprostředkující osobu při tzv. parapsychologických, spiritistických úkazech, zprostředkující prostředí, zprostředkující činitel, prostředí, výplň prostoru, látka, v které je předmět uložen a poloměkký lyžařský vosk.

Klasifikaci médií podle různých kritérií dále přibližuje Jiří Bachroň (2009) ve své diplomové práci. Prvním kritériem klasifikace je kritérium technické, podle něhož se rozlišují tři základní média:

- primární,
- sekundární,
- terciální.

Zástupcem primárních médií je například: mimika obličeje, gestikulace a artikulace. Do sekundárních médií lze zařadit média na základu písma. A do terciální skupiny uvádí: telegrafy, telefon, rozhlas, televize, zde lze zařadit i internet. Neméně důležitým kritériem je dělení dle počtu oslovených osob. Tímto dělením jsou dle Bachroně (2009) rozlišeny 4 základní komunikační formy:

- komunikace interpersonální,
- komunikace v malé skupině,
- komunikace v organizaci a
- masová komunikace.

Stejným kritériem se řídili i Urban, Dubský, Murdza (2011). Autoři nabízejí podrobnější členění komunikačních forem:

- intrapersonální,

- interpersonální,
- skupinová,
- institucionální,
- veřejná,
- masová.

Z důvodu zaměření textu je nutné uvést především definici masové komunikace: „Komunikace prováděná speciálními organizacemi. Komunikace zaměřená na početné, anonymní, časově a prostorově rozptýlené publikum, při které se pro rychlý přenos sdělení využívají informační prostředky a technologie, masová média (tisk, rozhlas, televize, internet).“ (Urban, Dubský a Murdza, 2011, st. 30). Dějinami médií, především na území České republiky, se ve své publikaci zabývají i autoři Bednařík, Jirák, Köpplová (2011). Ti uvádějí definici masových médií obdobně: „Masovými médii se rozumějí taková média, která jsou určena a dostupná neuzavřené množině uživatelů (tedy „široké veřejnosti“, respektive „mase“).“ (Bednařík, Jirák, Köpplová, 2011, st. 16).

Média lze tedy chápat jako sdělovací prostředky, přes něž instituce, v našem případě Mezinárodní olympijský výbor, komunikuje směrem k veřejnosti. MOV je vlastníkem celosvětových vysílacích práv k olympijským hrám. Vysílací práva zahrnují právo pro vysílání přes televizi, rozhlas, internet a mobil. (MOV, 2013) Všechny uvedené média lze tedy zařadit dle zmíněné klasifikace do terciálních médií a jedná se především o masovou formu komunikace.

Mobil, jak ho známe dnes, se jako komunikační prostředek vyvinul z potřeby mít telefonní přístroj stále k dispozici. Většího rozmachu se dočkal v posledních 15 letech, především s rozvojem technologií a zvýšením výdrže baterií a snížením nákladů na výrobu. Mobilní přístroj funguje v mobilních sítích, pro které je navržen. Nejrozšířenější standard je GSM (globální systém pro mobilní komunikaci). Trh s mobilními telefony se vyznačuje dynamickým růstem. V dnešní době není problémem mít přístroj, který kombinuje funkce pro sledování televize, poslouchání rozhlasu, konzumaci internetu a samozřejmě schopnosti uskutečňovat telefonní hovor. O dalších médiích, na která se vztahuje nutnost získat vysílací práva k olympijským hrám, už detailněji níže.

3.3.1 Televize

Televize je stále nejrozšířenějším druhem média na světě a z hlediska příjmů pro olympijské hnutí tím nejpodstatnějším médiem. Počátky televize a potažmo první pokusy televizního vysílání se datují na začátek 20. století. Pravidelné vysílání se objevuje na podzim roku 1936 v Londýně a na území dnešní České republiky až k datu 1. května 1953. (Greplová, 2008)

Rozmach televizního vysílání je spojen především s obdobím po 2. světové válce. V dnešní době je postupně vytlačováno, respektive propojováno s internetem. Televizní společnosti na tento trend reagují a svá vysílání přesouvají taktéž na internet a ke sledování televize jako média, není potřeba televizní přijímač, ale počítač, který stejným způsobem supluje i rozhlasový přijímač nebo papírové noviny.

3.3.1.1 Veřejný sektor x soukromý sektor

Televize lze zjednodušeně dělit z hlediska náplně činnosti na televizní společnosti:

- veřejného sektoru,
- soukromého sektoru.

Stejně dělení navrhuje ve své studii Šmíd (2004), který do kategorie televizí veřejného sektoru řadí veřejnoprávní a státní instituce a uvádí: „*Podkategorie veřejného sektoru (státní, veřejnoprávní) se liší stupněm svázanosti s exekutivou. Státní rozhlas a televize jsou bezprostředně podřízeny státnímu aparátu, vládě, zatímco u veřejnoprávních rozhlasů a televizí je jejich podřízenost a odpovědnost směřována k občanské veřejnosti a jejím reprezentantům.*“ (Šmíd, 2004, st. 4)

Veřejnoprávní model je typický pro televize z evropského kontinentu, kdy se ze státních televizí stávají veřejnoprávní a až v 80. letech přicházejí na evropský trh první soukromé televizní společnosti.⁶ Šmíd (2004) vstup soukromých televizí v období 80. let přičítá technologickému pokroku a zlevňování techniky, a tím celkové menší náročnosti na kapitál. První veřejnoprávní stanicí byla britská British Broadcasting Corporation (BBC). V České republice plní roli veřejnoprávní televize Česká televize. Její provoz upravují tyto zákony: Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, Zákon č.

⁶ Už v roce 1955 vznikla ve Velké Británii komerční televizní společnost ITV, ale byla státem regulována.

348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuální službě na vyžádání. (Česká televize, 2014) Veřejnoprávní média vykonávají veřejnou službu a nutně nesledují dosažení největšího podílu na trhu.

Ftorek (2012) uvádí, že obecným ideálem je veřejnoprávní televize s kvalitní a různorodou programovou skladbou, která zohledňuje i menšinové žánry. Proti tomu stojí odpůrci, především z řad liberálů. Ti považují veřejnoprávní média za překonané a zastaralé, dle nich je ideálním případem komerční televize.

Model soukromé/komerční televize je typický pro USA. Soukromá televize upřednostňuje zájmy většinového diváka a sleduje komerční faktory úspěšnosti. Její provoz je financován především ze zdrojů získaných inzercí. Typickým představitelem jsou například americké televizní společnosti NBC, ABC, FOX, CBS nebo na českém poli působící NOVA od provozovatele CET 21. Je nutné zmínit, že americký televizní systém se neliší pouze rozlišením na televize veřejného a soukromého sektoru. Televizní společnosti jako NBC, ABC, FOX a CBS se nazývají sítě a ne programy⁷ a nemají jeden stejný program pro celé USA, naopak mají základní vysílací schéma, které je regionálně doplňované místními stanicemi, kterých je v USA cca 1730. (Šmíd, 2004)

Základní odlišnosti ve zřizování, oprávnění vysílání, financování a programové povinnosti lze vidět v tabulce č. 1.

⁷ Programy jsou v evropském televizním systému.

Tabulka č. 1: Veřejný sektor x soukromý sektor

	Veřejný sektor	Soukromý sektor
Vysílatel je zřízen	rozhodnutím exekutivy nebo legislativy, tj. právní normou přijatou politickou reprezentací státu	podnikatelským subjektem jako obchodní společnost
Oprávnění k vysílání	vyplývá ze zákona, nebo ze smlouvy se státem	vzniká udělením licence
Financování	veřejné zdroje (poplatky stanovené státem nebo státní rozpočet) + reklama + sponzoring + jiné obchodní aktivity, neohrožující veřejnou službu	výnosy z reklamy, sponzoringu a návazné obchodní činnosti
Programové povinnosti	plnění veřejné služby uložené zákonem (univerzální dostupnost, rozmanitý obsah, původní tvorba, pořady pro menšiny apod.)	dodržování licencovaného programového formátu a příslušných zákonů

Zdroj: Šmíd (2004)

3.3.1.2 Vysílací unie EBU

Pro účely spolupráce a nákupu televizních práv se především veřejnoprávní televizní společnosti sjednocují do unií a tvoří tak populačně i územně větší celek. Jedná se například o: Asia-Pacific Broadcasting Union (ABU), Arab States Broadcasting Union (ASBU) a European Broadcasting Union (EBU), do které spadá i Česká televize a veřejnoprávní rádio Český rozhlas.

EBU byla založena v roce 1950 a sídlí v Ženevě. EBU je aliance veřejnoprávních televizí a rádií z 56 zemí především z Evropy. Hlavním posláním je chránit zájmy veřejných společností, podporovat a poukazovat na jejich přínos moderní společnosti. Poskytuje možnosti výměny zpráv, licencí k pořadům, vzdělávání v akademiích a další. Z hlediska zaměření textu diplomové práce je důležitá část ohledně práv k vysílání sportovních událostí. EBU zastupuje členy a vyjednává se sportovními federacemi o vysílacích právech a ty následně prodává svým členům. Pracují momentálně s více než 30 federacemi a vlastní práva ke zhruba 120 sportovním akcím ročně. Mezi nejvýznamnější patří: fotbalová mistrovství světa, atletické mítinky, světové poháry ve skocích na lyžích z Rakouska. (EBU, 2014) EBU byla držitelem olympijských vysílacích práv a hlavním partnerem směrem k MOV pro území západní Evropy od roku 1960 do 2012. Pro východní blok byla protipólem Mezinárodní

organizace pro rozhlas a televizi (OIRT). Pro OH Rio de Janeiro je držitelem práv pro 40 států Evropy agentura Sportfive. (Emmet, 2012)

3.3.1.3 Olympijská vysílací služba

Výrobu mezinárodního televizního a rozhlasového signálu od roku 2001 zajišťuje Olympijská vysílací služba (OBS, 2014)⁸. OBS sídlí v Madridu a je zodpovědná za tvorbu a kvalitu televizního i rozhlasového mezinárodního signálu ze všech disciplín OH pro společnosti, které si zakoupily vysílací práva. V čele stál od založení Manolo Romero, který byl u olympijského vysílání ze všech OH (i zimních) od roku 1968, dnes působí jako viceprezident OBS. Prvními OH, kde OBS vytvářela signál, byly OH v Pekingu 2008. Zde OBS vytvořila joint venture společně s organizačním výborem pekingské olympiády. Až při následných ZOH ve Vancouveru 2010 byla tvorba mezinárodního a televizního signálu pouze v režii OBS. (OBS, 2014)

3.3.2 Rozhlas

Druhým zde uváděným zástupcem masových médií je rozhlas, který je starší než televize. Vzhledem ke své nenáročnosti na příjem vysílání je stále populární především jako zdroj informací a zábavy, kdy posluchač musí svou pozornost zaměřit na více podnětů. První zmínky o zkušebním vysílání rozhlasu se datují do konce 19. století. Na území dnešní České republiky bylo vysílání zahájeno dne 18. 5. 1923. Po anglickém BBC se tak Československo stalo druhým státem v Evropě s pravidelným vysíláním. Zprvu se pro označení rozhlasu používalo slov: radiofonie nebo anglických slov radio, broadcasting. Prvním, kdo použil označení rozhlas, byl Richard Durdil v roce 1924. (Český rozhlas, 2014)

Český rozhlas, dříve pojmenovaný Radiojournal, drží primát v oblasti přímého sportovního rozhlasového vysílání v Evropě. Prvním takovým přenosem byl zápas Slavia – Hungaria dne 3. 9. 1926. (Český rozhlas, 2014)

Obdobně jako televize se rozhlasové společnosti sdružují do společenství a rozhlas dělíme na soukromé rozhlasové společnosti a veřejnoprávní podle způsobu financování. Rozhlasu se týkají obdobné právní předpisy zmíněné v podkapitole 3.3.1. V případě České republiky je představitelem veřejnoprávního rozhlasu Český rozhlas,

⁸ V originále Olympic Broadcasting Service

který je součástí EBU, společně s Českou televizí. Zástupci soukromého sektoru jsou například celonárodní stanice Impuls, Frekvence1, Evropa 2 nebo lokální stanice.

3.3.3 Internet

Fenoménem dnešní doby je třetí zástupce masových médií a to světová komunikační síť Internet. Internet se mohl do dnešní podoby rozvinout především na základě otevřených protokolů a technologií, které nebyly svazovány patenty. Černá a Černý (2012) ve svém článku o historii Internetu rozdělují vývoj do následujících etap:

- Prvopočátky internetu, spojené především s prvními pokusy propojit počítače přímo a následně více počítačů skrze terminály. Vznikají první počítačové sítě v USA. Toto období se vztahuje na 50-tá až 60-tá léta 20. století.
- Internet, modernější dějiny jsou spojeny se vznikem dodnes známého protokolu FTP. Období 70-tých let a 80-tých let se vyznačuje zrychlením a propojením více míst a počítačové sítě se začínají objevovat i v Evropě, ale značně pomalejší než v USA. V roce 1991 se k celosvětové síti připojuje i tehdejší Československo.
- Moderní doba, období posledních 20 let je spojeno s přechodem z akademického prostředí k ekonomickému a zábavnímu. Na přelomu tisíciletí po tzv. dotcom bublině⁹, dochází ke vzniku tzv. webu 2.0, který je založen na interaktivitě, vytváření obsahu, přenesení Internetu do mobilních telefonů (nástup sítí třetích generací, GPS). Vznikají největší světové firmy dnešní doby – Google, Facebook.

Internet v dnešní době je médium, přes které je možné konzumovat zdarma nebo za poplatek všechna ostatní média a to i ty největší a zde zmíněné televize a rozhlas. Je to zároveň i médium v některých oblastech nejméně důvěryhodné, protože publikovat obsah může kdokoliv se základním vybavením (počítač a připojení k internetu) a nepotřebuje k produkci obsahu žádné licence, jako v případě televizního a rozhlasového vysílání.

⁹ Nadhodnocení internetových společností, blíže například http://is.muni.cz/th/321156/esf_b/zaverBP.pdf

3.4 Olympijské hry jako mediální událost

Sport se stal globálním zábavním žánrem až s příchodem satelitního vysílání a možnosti vysílat přímé přenosy z celého světa. V dnešní době sport a média k sobě neodmyslitelně patří a společně se sponzory, jak uvádí Děkanovský (2013), tvoří tzv. Sportovní trojúhelník. Ten spočívá ve vzájemné potřebě všech tří složek. Vrcholoví sportovci potřebují k dosažení maximálních výkonů dostatek času na trénink a nejsou schopni vykonávat zaměstnání. Dostávají tak prostředky od firem (sponzorů). Firmy chtějí prodat své produkty veřejnosti a spojením se sportovcem získávají reklamu a zároveň si platí reklamní prostor v médiích. Média potřebují vyplnit program a nabídnou veřejnosti, respektive zákazníkovi, kvalitní program a kupují vysílací práva na sportovní události od sportovních organizátorů a prodávají reklamní prostor firmám.

Úspěšné spojení médií a sportu připisují Haynes a Boyle (2000):

- prezentování účastníků sportovní události jako střet dobra/zla, vítězové jsou často bráni za hrdiny a mytizováni,
- vytvářením příběhů okolo sportovní události, spojení do historických souvislostí, vytvářením ideálů a přesvědčením o nacionální důležitosti,
- zábavnímu charakteru sportu, sport plní funkci zábavního činitele a poskytuje odreagování z pracovního života.

Oblastí a intenzitou, jakým působila a působí média na sport, a využití především ideologického potenciálu k podpoře myšlenek nacionalismu, komunismu a kapitalismu se ve své eseji *Ideologie, sport a mediální událost* zabývala Binková (2005), která dochází k závěru, že vztah je nejednoznačný: *„Na jedné straně média stávající ideologie podporují, na straně druhé to jsou média, kvůli nimž nelze na sportovní události nahlížet jen z hlediska ideologie (politiky, moci, mezinárodních vztahů), ale především jako na kulturní a sociální události naplňované nejrůznějšími významy.“* (Binková, 2005, st. 11)

Problematikou mediálních událostí se ve svých publikacích zabývají autoři Couldry, Hepp Krotz (2012), kteří jako příklad uvádějí i novější: útoky 11. září, válku v Iráku, různé reality show a i olympijské hry. Častěji citovaní jsou ovšem Dayan a Katz (2009), kteří mezi největší mediální události řadí: svatbu prince Charlese a lady Diany, přistání na Měsíci, summit Reagan – Gorbačov, koncerty Live Aid, pád

berlínské zdi a taktéž olympijské hry. Dayan a Katz (2009, st. 1) uvádějí metaforickou definici mediálních událostí: „*největší svátek masové komunikace*“.

Všechny uvedené mediální události z různých sfér: politické, kulturní, sportovní, technologické, mají často společné prvky, které se objevují u všech mediálních události. Těmi prvky jsou:

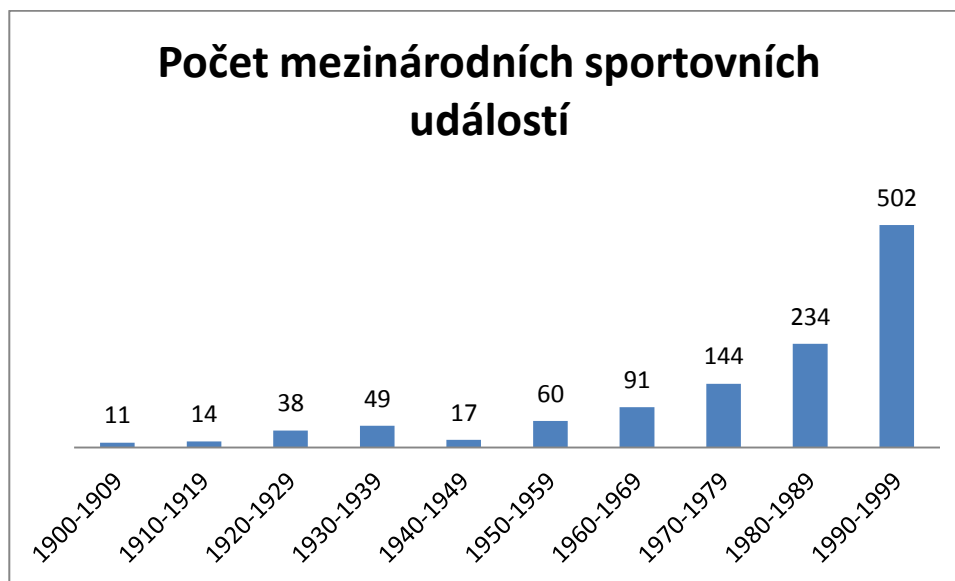
- ojedinelost,
- schopnost přerušit každodenní život,
- vysílání přímým přenosem,
- zájem diváka i vysílací společnosti upravit program vzhledem k programu události,
- prezentování události předem,
- událost se odehrává mimo studio,
- událost je organizována veřejností nebo jinou organizací mimo vysílací společnosti, ty tak nejsou tvůrcem, ale zprostředkovatelem,
- jsou spojeny se silným emocionálním prožitkem (smrt, konflikt, celosvětový úspěch),
- spojují lidi různých sociálních vrstev a
- vytvářejí pocit nutnosti vidět přímý přenos. (Rivenburg, 2002) (Dayan, Katz, 2009)

Autorkou, která se zabývá speciálně olympijskými hrami jako mediální událostí, je Nancy K. Rivenburg (2002). Olympijské hry prošly za svou více než stoletou historií řadou změn, a to i v oblasti medializace. Dnes jsou právem považovány za největší sportovní událost společně s fotbalovým mistrovstvím světa, a také jsou zařazeny mezi největší mediální události. Rivenburg (2002) ve svém článku *The Olympic Games: Twenty-First Century Challenges as a Global Media Event* upozorňuje, že olympijské hnutí čelí výzvě, zda udrží olympijské hry jako největší mediální televizní sportovní událost i do budoucna. Možné příčiny neúspěchu vidí především v následujících bodech.

- Zvyšující se počet televizních kanálů a snižující se procentuální počet diváků olympijských her.

- Vyšší počet mezinárodních sportovních událostí. Na grafu č. 1 můžeme pozorovat signifikantní růst zejména od 70. let 20. století.¹⁰ Mezi nejvýznamnější konkurenty olympijských her v tomto ohledu patří: mistrovství světa ve fotbale, mistrovství světa v ragby, tenisové Grand Slamy a americké profesionální soutěže, především finále amerického fotbalu Super Bowl.

Graf č. 1: Počet mezinárodních sportovních událostí

Zdroj: vlastní úprava Rivenburg (2002)

- Více ostatních mediálních událostí: koncerty, vojenské konflikty, technologické projekty.
- Zpoždění přímého přenosu, tento problém se týká především amerického kontinentu a snahy amerických televizních společností vysílat nejzajímavější sportovní program z olympijských her v hlavním vysílacím čase mezi 20:00 – 22:00 hodinou. I v současné době se k tomuto problému přistupuje podobně, a jak píše Panja (2013), i zimní hry v Soči bylo plánováno vysílat zpožděně.
- Přesouvání zázemí televizních společností do domácích zemí v zájmu snížení nákladů na vysílání. Televizní společnosti nejsou tvůrci vysílání, ale pouze zprostředkovatelem.
- Přesouvání olympijských her z volně dostupných na placené televizní kanály a tím snižování potencionálních diváků.

¹⁰ Zde můžeme tento růst zřejmě připsat i spuštění satelitního vysílání v 60. letech 20. století.

- Komeracionalizace olympijských her i přes snahu udržet sportoviště a sportovce bez reklamních sdělení je patrná. Komerční televize jsou nuceni zvyšující se poplatky za vysílací práva zaplatit, a tak zvyšují reklamní prostor během olympijského vysílání. Do problému vstupuje taktéž ambush marketing, což je forma marketingu, při níž firmy, které nejsou sponzorem a nezaplatily Olympijskému hnutí, parazitují na značce olympijských her.
- Korupční skandály spojené s kupováním hlasů pro potencionální pořadatelská města, tak jako například při volbě zimní olympiády v Salt Lake City.
- Doping, při jehož prokázání se snižuje důvěryhodnost sportu jako celku a atraktivnost pro veřejnost z morálního hlediska a i přitažlivost pro potencionální sponzory.
- Schopnost médií přenést olympijské myšlenky veřejnosti. Média paradoxně referují o korupčních a dopingových skandálech, a tím negativně působí na vnímání sportu veřejností, v tomto případě olympijských her.
- Monumentálnost olympijských her a jejich logistická náročnost. Při letních olympijských hrách je zhruba 11 000 sportovců a 20 000 zástupců médií, dále dobrovolníci, diváci a další. (MOV, 2013)
- Nástup nových médií, a to především internetu¹¹. Dříve bylo obvyklé, že se na sportovní přenos z olympijských her koukala celá rodina, dnes vzhledem k více možnostem zábavy se od tohoto modelu ustupuje.
- Otevřenost dnešního světa umožňuje poznávat kulturu jiných států snadněji než dříve, k čemuž často dopomáhal sport skrze olympijské hry.
- Generační rozdíly, starší lidé vnímali sport jako prestižní střetnutí těch nejlepších na olympijských hrách a pokračování studené války mezi demokratickými státy v čele s USA a státy SSSR nebo pod jeho vlivem. (Rivenburg, 2002)

I přes celou řadu potencionálních problémů se MOV daří udržet OH na pozici největší sportovní mediální události a práce MOV je vzorem pro práci s médii ostatním sportovním organizacím.

¹¹ Nově i sociálních sítí.

3.5 Vysílací práva a právní aspekty

Vysílací práva jsou práva k šíření vysílání z určité akce, především sportovní, za úplatu. MOV je držitelem vysílacích práv k olympijským hrám a uzavírá smlouvy se společnostmi, které mají zájem přenášet olympijské hry buď přímo, nebo nepřímo přes agentury.¹²

Vysílací práva jsou pro olympijské hnutí klíčovou oblastí zdroje jejich financí. MOV uvádí, že práva jsou hnacím mechanismem v těchto třech oblastech:

- financování olympijského hnutí a olympijských her,
 - zvyšování celosvětové popularity,
 - reprezentace a propagace olympijských her a olympijských hodnot.
- (MOV, 2013)

V Olympijské chartě (MOV, 2004, st. 51) se uvádí: „*Výkonný výbor MOV učiní veškerá nezbytná opatření k zajištění co nejúplnějšího zpravodajství o olympijských hrách různými sdělovacími prostředky, aby olympijské hry měly na světě co nejširší publikum*“ a „*Veškerá rozhodnutí týkající se zpravodajství o olympijských hrách sdělovacími prostředky spadají do kompetence MOV.*“ MOV umožňuje koupit v dnešní době vysílací práva pro celkem 4 platformy: televizní, rozhlasovou, internetovou a mobilní. Nejvíce žádané jsou stále ty na televizi a ve většině případů je uváděna jednotná částka za prodej všech dohromady.

Bedřich (2007) rozděluje sportovní televizní práva na 4 druhy:

- veřejnoprávní televize,
- komerční televize,
- placené televize,
- placené kanály.

MOV dělí televizní práva na práva k vysílání na volně šířitelných kanálech (veřejnoprávních, komerčních) a na práva k vysílání na placených kanálech (satelitní televize, kabelové televize). (MOV, 2013)

Tím, že MOV prodává práva k televiznímu vysílání zvláště volně šířitelným televizím a placeným televizím, se snaží docílit co největšího zásahu veřejnosti.

¹² Přímo například americké NBC a nepřímo například České televizi přes agenturu Sportfive.

V některých případech by ani MOV nemohl jednat jinak, protože by byl proti právu, jako například v České republice. V zákoně č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání (Česká republika, 2001b), se v paragrafu 33 píše: „*Povinnosti provozovatele vysílání při vysílání událostí značného společenského významu: (1) Provozovatel televizního vysílání nesmí využívat výhradní práva k vysílání událostí značného společenského významu způsobem, který by podstatnou část veřejnosti v České republice zbavoval možnosti sledovat tuto událost v přímém přenosu nebo ze záznamu v celoplošném televizním vysílání v nezakódované podobě a bez zvláštního poplatku.*“ a dále v bodech (2) o nutnosti vysílat událost značného společenského významu přímým přenosem¹³. V bodě (3) je uvedeno, že za událost značného společenského významu je považována událost uvedená v Seznamu událostí značného společenského významu, který stanoví Ministerstvo kultury. Tento seznam se nachází v předpisu č. 233/2001 Sb. (Česká republika, 2001a). Za události značného společenského významu se považují:

1. letní olympijské hry,
2. zimní olympijské hry,
3. mistrovství světa ve fotbale (zápasy ČR, semifinále a finále),
4. mistrovství světa ve fotbale (zápasy ČR, semifinále a finále),
5. mistrovství světa v hokeji (zápasy ČR, semifinále a finále),
6. mistrovství světa v lehké atletice.

Rovněž důležitý je paragraf 34 Zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání (Česká republika, 2001a), který stanovuje povinnost umožnit přístup k přenosu nebo záznam, z události zvýšeného zájmu veřejnosti, za účelem pořízení krátkého zpravodajského výňatku v maximální délce 90 s. Oba tyto paragrafy se týkají i olympijských her, i když zákon sice hovoří o událostech zvýšeného zájmu veřejnosti, ale nepřikládá žádné vysvětlení, co je to za události.

Podobné zákonné úpravy platí i ve většině zemí Evropy, například Itálii, Francii, Finsku, Velké Británii¹⁴.

¹³ Záznamem může být vysílána, pokud je přímým přenosem vysílána jiná takto označená událost.

¹⁴ Právní norma upravující tento problém v UK, s výčtem situace v ostatních zemích v Evropě například zde http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/broadcast/other-codes/ofcom_code_on_sport.pdf

MOV upravuje svůj vztah s držiteli vysílacích práv licenční smlouvou. Zároveň upravuje možnosti ostatních, kteří vysílací práva nevlastní, ale chtějí použít materiál z OH ve svém zpravodajství, tento vztah je nově popsán v dokumentu: Pravidla k vysílání olympijských her v Soči 2014 ve zpravodajství¹⁵. (MOV, 2013)

MOV tímto dokumentem stanovuje podmínky, za kterých smí být zvuk nebo pohyblivé obrázky¹⁶ vysílány v televizi nebo přes rozhlas¹⁷. Podmínky se stanovují pro olympijské soutěže, tréninky, zahajovací ceremoniál, zakončovací ceremoniál, medailový ceremoniál, mix zónu, interview a další aktivity na olympijských sportovištích, olympijském parku, medailovém náměstí, olympijské vesnici. V oblasti televizního vysílání jsou to zejména následující podmínky.

1. Použití pouze pro zpravodajský pořad.
2. Použití pouze 6 minut vysílání za 1 den.
3. Použití maximálně ve třech zpravodajských pořadech za 1 den.
 - a. V jednom pořadu nesmí být použito více než 2 minuty vysílání.
 - b. Zpravodajské pořady musí od sebe dělit úsek 3 hodin.
 - c. Maximálně 1/3 z olympijské soutěže smí být použita v jednom pořadu nebo 30 s (co je menší). Pokud je olympijská soutěž kratší než 15 s, může být vysílána celá.
4. Pokud se jedná o pořad na zpravodajské televizi, může být vysílání rozloženo do 6 pořadů po 1 minutě s mezerou 2 hodin.
5. Použití ve zpravodajství je možné, pokud není sjednáno jinak, pouze po 3 hodinách po odvysílání lokálním majitelem televizních práv.¹⁸
6. Použití do 48 h po uskutečnění vysílané události.
7. Použití s vodoznakem televizní společnosti, která je držitelem práv v dané oblasti.

Pro rozhlasové vysílání existují rovněž podobné podmínky a je nutné upřesnit, že pro oficiální tiskové konference, které jsou konané v mediálních centrech, tyto podmínky neplatí. Zde je uplatňováno pravidlo 30 minut, po které má na obsah exkluzivitu držitel vysílacích práv. Tyto podmínky musejí být samozřejmě v souladu

¹⁵ V originále News Access Rules Applicable For the Broadcast of the Sochi 2014 Olympic Winter Games.

¹⁶ Originálním termínem v anglickém jazyce „moving images“.

¹⁷ Vysílání na internetu, mobilu a dalších nových platformách je striktně zakázáno nedržitelům vysílacích práv.

¹⁸ Pokud neexistuje majitel práv pro uvedené území, tak následující vysílací den.

s právními předpisy daného státu a mohou se přizpůsobovat daným zákonům. (MOV, 2013)

4 METODIKA PRÁCE

V metodologické části je vysvětlen postup získávání dat, převod na společnou měnu a následné analýzy dat a způsob vyhodnocení. Výzkumné otázky, kterými se práce zabývá, jsou:

- Jaká je velikost příjmů z vysílacích práv OH a jak se vyvíjela v čase?
- Jaký je podíl na celkovém příjmu z vysílacích práv pro sledovaná území?
- Jaký je počet hodin vysílaných z OH a jak se vyvíjí v čase?
- Jaký je vztah mezi cenou vysílacích práv a počtem hodin vysílaných z OH?

4.1 Výzkum

Zkoumání příjmu z prodeje vysílacích práv patří do oblasti kvantitativního výzkumu, který zkoumá číselné údaje a umožňuje následnou matematickou a statistickou práci s nimi. Kvantitativním výzkumem se ve svých publikacích v českém jazyce psané literatuře zabývají například autoři Gavora (2000), Hendl (2005), Disman (2002). Gavora (2000, st. 31) uvádí: „*Kvantitativní výzkum zjišťuje množství, frekvenci nebo rozsah výskytu jevů, resp. jejich míru*“.

Aktuální hodnoty proměnných jsou data. K získání dat je použito sekundárního sběru dat. Příbová (1996) uvádí, že sekundární data byla primárně shromážděna za jiným účelem než pro tvorbu daného výzkumu, ale jejich získáním, které může probíhat zdarma nebo za úplatu, řešitel získá data často nedostupná. Sekundární data je možné rozdělit na interní a externí. V případě této práce bylo využito výzkumu externího.

Základní metody kvantitativního výzkumu, které nabízí ve své publikaci Hendl (2005), jsou:

- statistické šetření,
- experiment,
- oficiální statistiky,
- strukturované pozorování,
- obsahová analýza.

Z tohoto pohledu Diplomová práce využívá metod – oficiální statistiky a obsahové analýzy. Metod bylo využito při shromažďování dat z webových stránek La84

Foundation (2014), kde jsou k dispozici bezplatně všechny konečné zprávy OVOH o dosud pořádaných OH, dále při analýze dokumentů z webových stránek MOV¹⁹ (2013) a z knihy Preusse (2004). Rovněž při tvorbě měnového převodního mechanismu pro získání údajů o paritě kupních sil (dále PPP) z OECD (2014) a indexu spotřebitelských cen (dále CPI) z webových stránek Bureau of Labor Statistics (2014).

Disman (2002) ve své publikaci dělí techniky kvantitativního výzkumu na čtyři základní:

- přímé pozorování,
- rozhovor,
- dotazník,
- analýza dokumentů.

Práce využívá techniku analýzy dokumentů, která je dle Dismana (2002, st. 124) definována následovně: „*Analýza dokumentů je analýza jakýchkoliv dokumentů, které nebyly vytvořeny za účelem našeho výzkumu. Záznamem mohou být právě tak dobře psané dokumenty jako jakékoliv materiální stopy lidského chování*“. Techniky je využito u již popsanych informačních zdrojů.

Jeřábek (1993) také řadí mezi základní metody sběru dat analýzu dokumentů pod názvem – Sekundární analýza dat.

Hlavní výhody analýzy jsou:

- úspora času a peněz,
- menší zásah do soukromí,
- snazší provádění srovnávacích analýz.

Hlavní nevýhody:

- nedostupnost některých dat,
- data mohou obsahovat chyby.

4.2 Základní soubor

Základním souborem jsou OH, které byly do dnešní doby uspořádané, a prodávala se k nim vysílací práva. Jedná se o OH od roku 1960 do 2012. Základní

¹⁹ Především se jedná o dokumenty Marketing Fact File a Broadcast Report.

soubor je tedy tvořen čtrnácti dosavadními OH. Výběrový soubor tvoří všechny OH, pro které byly nalezeny hodnoty o příjmech z vysílacích práv a o počtech vysílaných hodin.

4.3 Proměnné a převodní mechanismus

Základní prvek zkoumání je proměnná, která nabývá různých hodnot – mění se. Základní proměnné, které práce zkoumá, jsou:

- celkový příjem z vysílacích práv,
- příjem z vysílacích práv z Evropy,
- příjem z vysílacích práv z USA,
- příjem z vysílacích práv z Kanady,
- příjem z vysílacích práv z Austrálie,
- příjem z vysílacích práv z Japonska,
- příjem z vysílacích práv z ostatních zemí,
- počet vyrobených hodin z OH,
- procentuální rozdělení příjmů z vysílacích práv v Olympijském hnutí.

Všechny proměnné patří do skupiny měřitelných a vyjadřujeme je konkrétní hodnotou. Příjmy jsou zaokrouhleny na celé mil. Kč.

V případě peněžních hodnot nastává problém sjednocení dat do porovnatelné podoby. Olympijské hry se konají pokaždé na jiném místě a v jinou dobu, a proto je nutné určit směnné poměry, v jakých bude převod uskutečňován. Tento problém při zkoumání OH popisuje například Zarnowski (1993) či Preuss (2004). Zmínění autoři nabízejí postup, jakým data převádět na porovnatelnou hodnotu.

V prvním případě jsou data převedena na USD roku 1982 za použití parity kupních sil (v případě, že není k dispozici, za pomoci měnového kurzu) a indexu spotřebitelských cen. Autor uvádí, že všechny do té doby prováděné výzkumy v této oblasti trpěly nepřesností v důsledku špatného nebo zcela chybného převodu.

V druhém případě autor data převádí na USD roku 2000 stejným způsobem. Není zde patrné, zda jeho převod je inspirován předchozím autorem, nebo zda je stanoven zcela nezávisle.

V případě této práce jsou všechny hodnoty převedeny na Kč roku 2012. Koruna česká byla vybrána pro lepší vytvoření představy o velikosti peněžní částky placené za vysílací práva českým čtenářem, kterému je práce určena. Je tak učiněno i přes vědomí, že hodnoty každou další transformací mezi měnami a zaokrouhlováním ztrácejí na přesnosti. Ve výsledku jsou tedy publikované částky v hodnotách, jaké by představovaly v případě pořádání OH v České republice v roce 2012. Částky byly jistě placeny dříve než v roce OH, ale pro převodní mechanismus je využito převodu k roku konání OH.

Převod na Kč bude prováděn zpočátku přes USD, z důvodu snadnějšího a přesnějšího převodu historických hodnot. Hodnoty, které jsou získány k jednotlivým hrám v národních měnách, jsou převedeny podle parity kupních sil na USD. Pokud není k dispozici parita kupních sil, hodnoty jsou převedeny za pomoci průměrných směnných kurzů pro daný rok na USD. Tím je vyřešena otázka místa konání OH. Všechna data jsou v USD příslušného roku. Pro převod na rok 2012 je použito CPI. Data jsou po tomto převodu v USD roku 2012. Pro převod na Kč je opět využito parity kupních sil. Po tomto převodu jsou data v žádané podobě, Kč roku 2012.

Tabulka č. 2: Převodní tabulka

Rok OH	X (2012)	Kurz měny	PPP	a (pro PPP)	b (pro kurzy měn)	c (pro data v USD)
1896	25,839	5,18			66,31560894	343,5148543
1900	25,839	5,164			66,52107945	343,5148543
1904	24,345	1			323,6529714	323,6529714
1908	24,345	0,205			1578,794982	323,6529714
1912	21,826	3,742			77,54256939	290,1642947
1920	11,4797	8,046			18,96794712	152,6161025
1924	13,4265	19,013			9,388192535	178,4977047
1928	13,4265	2,486			71,80116841	178,4977047
1932	16,7587	1			222,7974143	222,7974143
1936	16,5176	2,487			88,29598976	219,5921265
1948	9,5267	0,248			510,6938502	126,6520749
1952	8,6639	227,316			0,506702731	115,1816381
1956	8,441	0,906			123,8612682	112,218309
1960	7,7566	620,688			0,166137575	103,119599
1964	7,4063	360			0,273507109	98,46255913
1968	6,5975	12,491			7,021857475	87,71002172
1972	5,4927	3,18	3,16	23,10833296	22,96299753	73,02233214
1976	4,035	0,98	1,24	43,26051383	54,73779302	53,64303716
1980	2,7863	0,637			58,15114391	37,04227867
1984	2,2098	1	1	29,37803804	29,37803804	29,37803804
1988	1,9408	734,76	722,7	0,035702	0,035116005	25,80183557
1992	1,6365	102,4	113,3	0,19202418	0,212464254	21,7563396
1996	1,4633	1	1	19,45374381	19,45374381	19,45374381
2000	1,3333	1,73	1,33	13,32741919	10,24593498	17,72546752
2004	1,2154	0,805	0,696	23,21559464	20,07211661	16,15805387
2008	1,0664	6,831	3,821	3,710333251	2,075418438	14,17718335
2012	1	0,633	0,659	20,17364643	21,00226382	13,294433

Zdroj: vlastní zpracování za pomoci OECD (2014), Bureau of Labor Statistics (2014), Preuss (2004)

Pro snazší výpočty byly vypočítány koeficienty a, b, c. Vypočítané koeficienty jsou zaznamenány v tabulce č. 2. Hodnoty jsou zaznamenány pro všechny dosud konané OH, aby měl čtenář možnost za pomoci tohoto mechanismu převádět i jiná peněžní data z dřívějších her.

Koeficienty a nebo b představují výsledek převedení národní měny příslušných OH na Kč roku 2012. Koeficient c vyjadřuje výsledek převedení USD roku OH (pro data získaná v USD) na Kč roku 2012.

Při výpočtu koeficientů je využit následující postup. Pokud X vyjadřuje kolik USD příslušného roku je nutné k dosažení stejné hodnoty, jako má 1 USD roku 2012 (očištěné o inflaci), kurz měny vyjadřuje kolik národní měny příslušného roku je potřeba ke směně za 1 USD příslušného roku, PPP vyjadřuje kolik národní měny je potřeba ke směně za 1 USD příslušného roku, pak:

$$a = (X / \text{PPP}) \times 13,2944$$

$$b = (X / \text{kurz měny}) \times 13,2944$$

$$c = X \times 13,2944 \text{ (13,2944 je PPP Kč k USD za rok 2012)}$$

Ukázky výpočtu na příkladu roku 1972.

Kanadská společnost zaplatila za práva 940 000 německých marek (DM). PPP pro tento rok je 3,16 USD/DM, vydělením tedy dostáváme 297 468 USD. Pomocí CPI zohledníme inflaci k roku 2012, kdy 1 USD roku 2012 je 5,4927 USD roku 1972. Vynásobením dostaneme 1 633 902 USD roku 2012. Pro převod na českou měnu pomocí PPP k roku 2012 (13,2944) dostáváme výslednou cenu 21 700 tis. Kč.

Ve zjednodušené podobě využíváme koeficientů a nalezenou hodnotu vynásobíme pouze vhodným koeficientem a, b nebo c. Pro uvedený příklad 940 000 DM je koeficient a 23,11 a po vynásobení se opět dostáváme na výslednou sumu 21 700 tis. Kč.

4.4 Analýza dat

Výsledná data jsou zobrazena v tabulkách a grafech. Pro jejich analýzu je využito trendové analýzy, komparační analýzy a korelační analýzy.

Trendová analýza srovnává poměrové ukazatele nebo jakékoliv veličiny v čase a umožňuje odhalit trendy. Trendová analýza je občas uváděna i pod pojmem - Analýza časových řad. Základními charakteristikami trendové analýzy jsou: absolutní přírůstek, průměrný absolutní přírůstek, relativní přírůstek, koeficient růstu a průměrný koeficient růstu. Absolutní přírůstek vyjadřuje změnu hodnoty v čase t oproti t-1. Průměrný absolutní přírůstek je aritmetický průměr absolutních přírůstků. Relativní přírůstek po převodu na procenta vyjadřuje, o kolik procent se změnila hodnota v čase t oproti hodnotě v čase t-1. Důležitou charakteristikou je koeficient růstu (tempo růstu). Koeficient růstu po převedení na procenta udává, na kolik procent hodnoty v čase t-1

vzrostla hodnota v čase t . Průměrný koeficient růstu se vypočte jako geometrický průměr jednotlivých temp růstu. (Arlt, Arltová a Rublíková, 2002)

Komparační analýza umožňuje srovnání dvou nebo více existujících situací tak, aby se zjistily typy, stupeň a příčina jejich podobnosti a rozdílnosti. (Hendl, Blahuš, 2010) Komparace bude využito pro porovnání procentuálního zastoupení příjmů z jednotlivých lokalit v daném roce OH a procentuálního rozdělení příjmů v Olympijském hnutí.

Pro zjištění lineární závislosti mezi vybranými proměnnými je využito korelační analýzy. Hendl (2006, st. 237) korelační analýzu popisuje následovně: „*Korelační analýza zkoumá vztahy proměnných graficky a pomocí různých měr závislosti, které nazýváme korelační koeficienty*“. V práci je využito Paersonova korelačního koeficientu, který nabývá hodnot $[-1,1]$ a čím je jeho hodnota blíže -1 či 1 , tím více jsou hodnoty proměnných více korelované. Pokud se blíží hodnota $+1$, jedná se o přímou lineární závislost, pokud k -1 , jedná se naopak o nepřímou závislost.

5 Vysílací práva k olympijským hrám

Kapitola reflektuje vývoj vysílacích práv k olympijským hrám. V první části je popsán vývoj i s důležitými souvislostmi a ve druhé jsou zanalyzována jednotlivá data.

5.1 Historický vývoj

Preus (2004) ve své publikaci dělí vývoj vztahu médií a Olympijského hnutí do následujících období:

- 1896 - 1932 období prvotního zájmu médií,
- 1936 - 1955 období rozrůstání,
- 1956 - 1968 období stanovování legislativních základů,
- 1969 - 1980 období růstu síly MOV,
- 1981 - 2000 období růstu,
- 2001 - ? období kontroly.

Slater (1998) ve svém článku dělí vztah médií a Olympijského hnutí především z technologického hlediska a to následovně:

- 1896 - 1932 období před televizí,
- 1936 - 1964 období televize před zavedením satelitního vysílání,
- 1968 - 1988 období satelitního vysílání před internetem,
- 1992 - ? období dominance Olympijského hnutí.

Pro účely této práce je vývoj rozdělen na období před zavedením stálého prodeje vysílacích práv, tedy roky 1896 – 1956, a pak dle jednotlivých roků, ve kterých se pořádaly OH.

5.1.1 Období před prodejem vysílacích práv 1896 – 1956

Již před znovuoobením olympijských her byl jejich zakladatel Pierre de Coubertin považován za vzdělávacího reformátora, spisovatele a novináře. Slater (1998) uvádí, že od pozdních 80. let 19. století si vytvářel prostor k znovuoobení antických olympijských her a publikoval články v novinách, či magazínech o sportu. Coubertin měl rovněž štěstí, že v období 90. let 19. století profesionální i amatérský sport zaznamenal značný růst v anglosaských zemích a společnosti vydávající noviny tuto

skutečnost zohledňovaly a najímaly sportovní novináře. Úspěchem pro Coubertina bylo 14 článků o olympijských hrách v Aténách v New York Times.

První platba, která by se dala nazvat platbou za vysílací práva, se datuje do roku 1912 a v cenách roku 2012 v ČR se jednalo o 1 000 tis. Kč²⁰ za práva k fotografování a 2 300 tis. Kč za práva k filmování. (Official report, 1912)

Za filmová práva se platilo rovněž v roce 1928 při OH v Amsterdamu 2 700 tis. Kč a za fotografická práva 400 tis. Kč. (Official report, 1928) Je zajímavostí, že radiové vysílání bylo poprvé použito při letních OH právě v Amsterdamu, ale bylo kódované pouze pro novináře. První rozhlasově plně pokryté OH byly zimní v Garmisch-Partenkirchenu 1936. (Slater, 1998)

Prvními OH, ze kterých bylo uskutečněno živé televizní vysílání, byly hry v Berlíně 1936. Vysílání bylo možné přijímat pouze v okruhu okolo Berlína v 28 místech a celkově bylo odvysíláno 138 hodin ze 175 soutěží, zahajovací a závěrečný ceremoniál. Přístup do televizních místností měl každý zdarma, později na speciální karty. Celkově oficiální zpráva píše o 162 228 diváků tohoto vysílání. (Official report, 1936) Při OH v Berlíně vznikl rovněž čtyřhodinový dokumentární film Olympia od režisérky Leni Riefenstahlové, který je považován za praotce sportovních přenosů. (Svěráková, 2007)

První platba za vysílací televizní práva byla uskutečněna až v roce 1948 při OH v Londýně. Rádiové i televizní vysílání zajišťovala BBC. Rádiové vysílání se uskutečnilo v celkem 41 jazycích. Televizní vysílání trvalo celkem 64 hodin a 27 minut a uvádí se, že v té době bylo instalováno zhruba 80 000 televizorů a počet diváků byl odhadován na 500 000. Vysílání bylo dostupné především v lokalitě 50 mil od Londýna. Cena, kterou BBC zaplatila, byla 500 tis. Kč. (Official report, 1948)

Helsinský organizační výbor OH v roce 1952 si sliboval od prodeje televizních práv značný příjem, především s ohledem na vzrůstající popularitu televize v USA. Ale opak byl pravdou a z USA měly zájem pouze zpravodajské stanice, a ty odmítly podmínky OVOH. S britskou BBC se OVOH dohodl a BBC odkoupila za fixní sumu materiál z natáčení olympijského dokumentu. S francouzskou společností nebyla nalezena dohoda a pro lokální vysílání se nabídla s přípravou americká NBC, ale jako

²⁰ Ceny nadále jsou uváděny pouze po přepočtu na Kč roku 2012 a zaokrouhlena na statisíce, pokud není uvedeno jinak.

protislužbu chtěla televizní práva zdarma a s tím OVOH nesouhlasil. V případě rozhlasového vysílání za technickou organizaci zodpovídala finská vysílací společnost. Bylo uskutečněno 639 hodin vysílání do 47 zemí ve 34 jazycích. (Official report, 1952)

Před OH v Melbourne 1956 stále za prodej televizních práv zodpovídal pouze OVOH a MOV neměl v tomto směru žádná práva. Televizní práva k této události se nepodařila prodat žádné jiné společnosti než lokální. Lokální společnosti začaly vysílat až těsně před hrami a počet televizních přijímačů byl pouze cca 5 000, takže za prodej inkasoval OVOH pouze symbolickou sumu. Vysílat se mohlo pouze ze soutěží, které byly vyprodané. V této době ještě neexistovaly satelity a natočený materiál by se vysílal v jiných zemích než Austrálii s velkým časovým zpožděním²¹. Problém dále nastal v situaci, kdy se rozhodovalo o tom, co je vysílání pro zábavu a co vysílání zpravodajské, tedy co má být placeno a co zdarma. OVOH v Melbourne věděl, že při OH v Helsinkách se poskytoval materiál 2 minut zpravodajským stanicím zdarma. Stanicím v USA byla nabídnuta možnost odkoupit televizní práva za 56 100 tis. Kč. (Slater, 1998) Dále byla televizním společnostem nabídnuta možnost 3 minut vysílání ve zpravodajských reportážích zdarma²², ale společnosti požadovaly 9 minut. Toto bylo nepřijatelné pro stranu OVOH a k dohodě nedošlo. Z OH byl vytvořen, tak jako obvykle, dokumentární film, který byl povinný od MOV, a hry byly vysílány lokálními společnostmi, jak bylo zmíněno výše. Rozhlasové vysílání zahrnovalo celkově 792,25 h. vysílání. (Official report, 1956)

5.1.2 OH 1960

Před OH v Římě došlo k zásadní změně v Olympijské chartě ohledně prodeje vysílacích práv. V Olympijské chartě z roku 1956 v pravidle 49 se píše o povinnosti OVOH zpracovat film a poskytnout ho MOV, NOV a mezinárodním sportovním federacím. Na tento film má po dobu jednoho roku od konce her výhradní práva OVOH, dále má OVOH povinnost vyrobit zpravodajské příspěvky a poskytnout je za rozumnou cenu. (MOV, 1956) V roce 1958 byla vydána novelizovaná Olympijská charta (MOV, 1958) a pravidlo 49 je upraveno. Je zde především ustanovení o maximálním vysílání 3 x 3 minut zpravodajských reportáží na jednom programu ve zpravodajském pořadu za den s minimálním rozestupem 4 hodin. Nejzásadnější bod byl

²¹ Uvádí se 3 – 5 dní od uskutečnění soutěže.

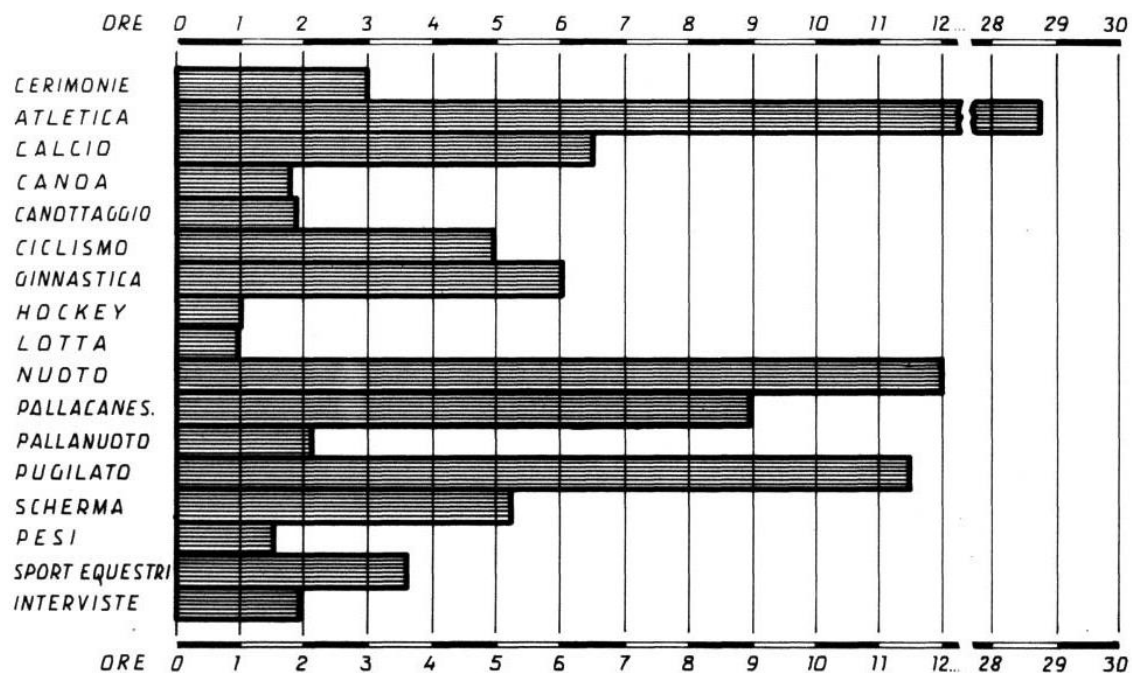
²² Pouze s dělením o náklady na výrobu.

ve stanovení majitele vysílacích práv. Majitelem je MOV, OVOH tyto práva prodává se souhlasem MOV, a ten rozhoduje o rozdělení příjmů z prodeje. MOV od této doby mohla zasahovat do vyjednávání o prodeji vysílacích práv.

Římské hry opět překonaly dosavadní maximální čísla a rozhlasové vysílání bylo šířeno do 60 zemí a televizní do 21 zemí, z toho do 18 živě. Rozhlasem bylo odvysíláno do celého světa v součtu 2 789 hodin.

Z pohledu televizního vysílání bylo důležité, že 14 zemí se uskupilo v Eurovision pod EBU a 4 země (včetně Československa) v Intervision pod OIRT, což byla obdobná spolupráce televizních společností jako EBU na západě Evropy. Těchto 18 zemí mohlo vysílat hry živě. Dále byl signál šířen do USA, Kanady a Japonska. Do těchto zemí, respektive do New Yorku a Tokia, byl materiál dopraven letadlem na magnetických páskách, protože ještě neexistovaly satelity. Z 16 dnů OH v Římě bylo odvysíláno 102 h živého přenosu, průměrně přes 6 h denně. Porovnání hodinového vysílání všech sportů níže v grafu č. 2. (Official report 1960)

Graf č. 2: Hodinové vysílání dle sportů

Zdroj: Official report (1960)

Z peněžního hlediska je zajímavé, že se Slater (1998) značně rozchází, s oficiální publikací Marketing Fact File uvedenou na stránkách MOV (2013) v celkové sumě zaplacené za vysílací práva MOV. Slater (1998) uvádí, že byla zaplacena částka 297 000 tis. Kč, a MOV (2013) částku 123 700 tis. Kč. S ohledem na publikaci od

Roweho (2003)²³, který uvádí částku pro americký trh 40 200 tis. Kč a evropský 68 100 tis. Kč, bude práce pro tento rok počítat s částkou od MOV. Při dalších olympiádách už tento rozdíl mezi jednotlivými daty není tak markantní. V USA byla držitelem sítí CBS v Evropě EBU a v Japonsku NHK. MOV si nárokovalo podíl 4,4 % z celkových příjmů z vysílacích práv. (Preuss, 2004)

5.1.3 OH 1964

Prodej vysílacích práv pro OH v Tokiu byl v kompetenci OVOH. Práva pro rádiový přenos stejně jako v případě OH v Melbourne a Římě byly poskytovány zdarma. Práva pro televizní vysílání obdržela pro celý svět místní vysílací společnost NHK za 157 500 tis. Kč. Ta musela zajistit technické prostředky k vysílání ze všech sportovišť. NHK mohla práva dále distribuovat se svolením OVOH. V 39 zahraničních zemích si práva zakoupilo:

- EBU pro území 18 států na vysílání 25 hodin z OH,
- NBC pro USA na vysílání 25 hodin z OH,
- CBC pro Kanadu na vysílání 8 hodin z OH,
- ABC pro Austrálii a Nový Zéland na vysílání 20 hodin z OH,
- OIRT pro území východní Evropy, SSSR na vysílání 25 hodin z OH,
- NBCI pro území Afriky a Latinské Ameriky na vysílání 25 hodin z OH.

Platby od jednotlivých společností se nepodařilo dohledat s výjimkou USA, kde NBC zaplatila 147 700 tis. Kč. S ohledem na celkovou sumu se zdá, že NHK musela na prodeji práv vydělat, protože za práva zaplatila jenom o 10 000 tis. Kč více, než získala pouze od NBC. (Rowe, 2003) Pro Japonsko a část území Asie držela práva právě NHK. V případě domácího vysílání odvysílala celkem 165 h a v rozhlasovém vysílání 151 h. Zde je zajímavý poměr, kdy poprvé převážilo televizní vysílání nad rozhlasovým v počtu hodin z OH.

OH v Tokiu se zapsaly do historie televizního vysílání z OH především prvním satelitním televizním přenosem. Přes satelit Syncom III byly hry vysílány po dobu 6 h v USA, 14 h v Kanadě a 12 h v Evropě. (Official report, 1964) MOV si nárokovalo 3,17 % z příjmů z televizních práv. (Preuss, 2004)

²³ A jelikož hry byly vysílány pouze v Evropě, USA, Kanadě a Japonsku.

5.1.4 OH 1968

V oficiální zprávě z OH v Mexiku 1968 nejsou žádné přesné údaje o televizním nebo rozhlasovém vysílání. MOV (2013) uvádí, že hry byly význačné z hlediska prvního přímého barevného vysílání a prvního použití zpomaleného záběru. Celková suma placená za televizní práva byla 859 600 tis. Kč. (MOV, 2013) Detailněji Rowe (2003) uvádí pro EBU 87 700 tis. Kč a pro ABC z USA 394 700 tis. Kč. S japonským NHK byl vyjednán kontrakt za 52 600 tis. Kč. (Official report, 1972) Zbylých 324 600 tis. Kč připadlo na zbylé země vysílající z OH, přesný počet neuvádí ani MOV ve svých dokumentech. Preuss (2004) uvádí, že do roku 1968 byly televizní společnosti autonomní a nedostávaly adekvátní protislužbu za svou platbu za televizní práva a musely hradit všechny produkční náklady. Vysoké náklady byly překážkou pro společnosti z méně vyspělých států a ty tak nemohly vytvářet kvalitní vysílání. Od roku 1968 bylo vytvořeno Mezinárodní vysílací centrum a zaveden systém, kdy hostitelská televizní společnost vytváří mezinárodní signál a dává ho k dispozici všem společnostem, které vlastní práva. Forma této spolupráce avšak fungovala už při OH v Tokiu a místní NHK poskytovala své záběry i ostatním společnostem. (Official report, 1968)

Během OH v Mexiku si MOV nárokovalo 1,54 % z celkových příjmů z vysílacích práv. (Preuss, 2004)

5.1.5 OH 1972

Mnichovské hry byly zlomové právě pro oblast dělení příjmů z vysílacích práv mezi Olympijské hnutí. MOV se snažilo zvýšit svůj podíl a stanovilo svůj podíl od OH v Mnichově 1972 na 33,24 %. Oproti 1,54 % uplatňovaných v Mexiku to bylo razantní zvýšení. (Preuss, 2004) Pravidlo pro dělení příjmů bylo stanoveno na kongresu v Římě v roce 1966 a přesně znělo:

- První milión amerických dolarů patří MOV,
- z druhého miliónu patří 2/3 MOV a 1/3 OVOH,
- z třetího miliónu patří 1/3 MOV a 2/3 OVOH.

S aplikací tohoto pravidla byl problém se stanovením, zda této formuli podléhají všechny příjmy nebo pouze zisk. Se zavedením Mezinárodního vysílacího centra OVOH (hostitelské televizní společnosti) poskytovaly společnostem vlastníci vysílací

práva nejenom právo vysílat, ale i mezinárodní televizní signál, místa pro komentátory, místa pro interview. Všechny tyto služby, označované jako technické a produkční služby, byly nad rámec, který byl stanoven jako povinnost pro OVOH od MOV v Olympijské chartě. OVOH chtěl proto rozdělit finanční částku požadovanou za práva pro jednotlivé společnosti na dvě části: technické a produkční služby a právo na vysílání. MOV s tímto požadavkem nesouhlasil a došlo ke kompromisu, že pouze u kontraktu s americkou ABC se finance za technickou a produkční službu mohou odečíst. OVOH tak nemusel odvádět procenta z celkové sumy 985 800 tis. Kč od ABC, ale pouze ze sumy 547 700 tis. Kč. U všech ostatních kontraktů se postupovalo v dělení mezi MOV a OVOH podle dohodnutého pravidla v Římě 1966. (Official report, 1972)

S EBU, která v té době sdružovala 29 stanic z 27 evropských států, dospěl OVOH k dohodě za 124 100 tis. Kč. To znamenalo značný nepoměr, když v USA bylo 85 miliónů televizních přijímačů a na území, které obsluhovala EBU, 68 miliónů. Mnohem horšího poměru bylo dosaženo při vyjednávání kontraktu s OIRT, kde byl uzavřen kontrakt za 24 900 tis. Kč při počtu 44 miliónů televizních přijímačů. V Japonsku si monopolní NHK vyjednala smlouvu za 76 700 tis. Kč. V Kanadě se naopak ucházely o práva dvě společnosti a vítězná CBC nabídla 21 700 tis. Kč, kdy mohla oslovit diváky skrze 7,6 miliónů televizí. OH v Mnichově byly vysílány do 98 zemí světa a pouze do 6 států, kde byla možnost přijímat televizní signál, nebyly vysílány. Konkrétně do Albánie, Bermud, Paraguaye, Samoy, Sýrie a Jemenu. Celkem bylo utrženo za práva na vysílání včetně poplatku za technické a produkční služby od ABC 1 343 600 tis. Kč. V porovnání s předpokladem ze začátku roku 1971, který byl 1 935 100 tis. Kč, se jednalo o neúspěch. (Official report, 1972)

5.1.6 OH 1976

Vyjednávání o dělbě příjmů z prodeje práv následovalo i před OH v Montrealu. OVOH odhadoval v roce 1972 technické a produkční náklady na 2 145 700 tis. Kč a očekával příjem 2 682 200 tis. Kč. Celkový zisk chtěl rozdělit na cca 2/3 pro MOV a 1/3 OVOH. MOV toto rozdělení neakceptovala a navrhla uplatňovat své pravidlo o rozdělení v následujícím znění:

- První milión dolarů 1/3 MOV, 1/3 NOV, 1/3 MF,
- druhý milión 2/9 MOV, 2/9 NOV, 2/9 MF a 3/9 OVOH,
- zbytek příjmů 1/9 MOV, 1/9 NOV, 1/9 MF a 6/9 OVOH.

Toto rozdělení bylo neakceptovatelné z pohledu OVOH z důvodu nedostatečného krytí nákladů spojených se zajištěním vysílání. Po dalším neúspěšném návrhu se strany dohodly na rozdělení: 1/2 z příjmů OVOH a 1/2 se bude dělit dle výše zmíněného pravidla. (Official report, 1976) Preuss (2004) uvádí konečný podíl MOV 20,22 % po odečtení technických a produkčních poplatků.

CBC jako hostitelská televizní společnost vyčíslila náklady na přípravu a následné zajištění vysílání v roce 1973 na 2 682 200 tis. Kč. Z 1/2 se na uhrazení podílel přímo OVOH a zbytek peněz obdržela od kanadské vlády. První dohody o prodeji práv bylo dosaženo s americkou ABC za 1 341 100 tis. Kč. V této době bylo v USA 112 miliónů TV přijímačů. Následný prodej vysílacím uniím jako EBU, OIRT, ABU neprobíhal podle představ OVOH, která chtěla pokrýt všechny náklady na vysílání z prodeje práv. Výjimkou byl Hong Kong a Filipíny, kde se práva prodala za 13 400 tis. Kč a 8 600 tis. Kč. Zajímavý je tento prodej s ohledem na počet televizí v těchto státech, který činil 714 tis. a 457 tis., čili 18 Kč na jeden televizní přijímač a v USA 12 Kč. Problémy s prodejem práv televizním uniím souvisely především s faktem, že televizní společnosti v těchto uniích byly především veřejnoprávního formátu a nemohly vydělávat tolik na prodeji reklamy. Po setkání v srpnu 1975 se zdálo, že se ke konečné dohodě OVOH a unie nedostanou. Rozdíl mezi poptávkou a nabídkou byl 536 400 tis. Kč. Po tomto jednání unie prohlásily, že vysílání OH mimo Kanadu a USA nebude. Po ústupcích ze strany OVOH došlo k podpisu dohod od ledna 1976. (Official report, 1976)

Přesné výše kontraktů jsou v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Výše příjmů z prodeje vysílacích práv z OH 1976

	ABC (USA)	EBU	OIRT	ABU	Zbytek	Celkem
Částka v mil. Kč	1 341,1	244,1	107,3	112,7	52,0	1857,2
Počet zemí	1	31	10	15	67	124

Zdroj: vlastní úprava Official report (1976)

5.1.7 OH 1980

Moskevské hry byly poznamenány bojkotem řady států a her se účastnilo pouze 81 států. Díky faktu, že většina smluv byla uzavřena před sovětskou invazí do

Afganistánu a následně vyhlášeném bojkotu her, se hry vysílaly ve 111 zemích²⁴ a příjem z vysílacích práv byl rekordní. Rekordní byl především díky NBC, která vyhrála práva pro americký trh za 3 148 600 tis. Kč včetně technického a produkčního poplatku. Vítězné nabídce předcházelo složité vyjednávání OVOH a ABC, NBC, CBS, kdy OVOH prvně předložil požadavek na 11 112 700 tis. Kč²⁵ a následně nechal společnosti podávat své nabídky a nedodržel etická pravidla a informace o nabídkách poskytoval i konkurenčním společnostem a takto otvíral několik kol nabídek. (Frawley, Adair, 2013)

Faktem je, že po bojkotu ze strany USA, NBC vysílala pouze krátké přehledy místo plánovaných 150 hodin a nezaplatila 214 500 tis. Kč z předem dohodnuté platby, takže celková suma za USA činila 2 934 100 tis. Kč. (Preuss, 2004) Druhá nejvyšší suma byla garantována smlouvou od EBU ve výši 220 400 tis. Kč, následovala japonská společnost Asahi, která předčila do té doby dominantní veřejnoprávní NHK s nabídkou 166 700 tis. Kč. Pro unii OIRT, do které spadala i Československá televize, byla cena 55 600 tis. Kč a pro kanadskou CBC a australský Channel 7 shodně 44 500 tis. Kč. OVOH se podařilo dojednat dohodu s asijskou unií ABU, ale tato dohoda nebyla plněna ze strany ABU a záběry z OH se tam vysílaly pouze v rámci dovoleného zpravodajského vysílání. Doba dovolená takto vysílat byla omezena v této době na 3x2 minuty za 24 hodin. Celková suma za vysílací práva byla 3 505 700 tis. Kč a MOV si nárokovalo z této sumy, která je včetně technického a produkčního poplatku, 17,75 %. (Official report, 1980)

5.1.8 OH 1984

OH v Los Angeles se konaly po 52 letech od OH ve stejném městě v roce 1932. Po problémech s prodejem práv pro Montreal 1976 se v roce 1978 změnou Olympijské charty stal z MOV pevný článek vyjednávání o smlouvách mezi televizními společnostmi a OVOH. Se změnou postavení MOV se v nové Olympijské chartě z roku 1978 zanesla i možnost prodávat práva pro radiové vysílání. Tato možnost byla prvně využita právě při OH 1984. Jednalo se o prodej v rámci USA společností ABC Radio Network za 14 700 tis. Kč a pro španělsky mluvící rádia v USA společnosti Westwood One za 2 900 tis. Kč. Exkluzivita pro rozhlasové stanice byla obsažena i v dohodě s OIRT a australským Network Ten. Tyto společnosti zároveň koupily televizní práva,

²⁴ Potenciální publikum 1 500 000 tis. diváků.

²⁵ Později přiznal, že předložil požadavek o 300 % větší, než očekával.

tak není známá jednoznačná suma za rozhlasová práva. Tato exkluzivita spočívala především v nemožnosti společnostem, které nevlastnily práva, rozhlasově vysílat na daném území více než 3x3 minuty za jeden den. V oblastech, kde nebyla rozhlasová práva prodána, toto pravidlo nebylo uplatňováno. (Official report, 1984)

Pro OVOH bylo zásadní dojednat dohodu s domácí televizní společností, která se stala zároveň hostitelskou televizní společností a vyráběla mezinárodní signál ze všech sportovišť, vybudovala Mezinárodní vysílací centrum a koordinovala ostatní společnosti vlastníci práva. OVOH tímto chtěl přenést celou tuto sekci na partnera, který má už v daném oboru zkušenosti. Do výběrového řízení se zapojilo celkem 5 domácích společností a podmínkou bylo složit vratnou zálohu 22 000 tis. Kč. Tímto krokem získal OVOH výhodně potřebné finance do začátku svého působení. Během výběrového řízení OVOH pečlivě sledoval i možnost celkového zajištění vysílací sekce při OH a z kandidátů: ABC, CBS, ESPN, NBC, Tandem production, vybral ABC s nabídkou 6 610 100 tis. Kč včetně technického a produkčního poplatku. ABC odvysílala 187 hodin z OH 1984. Vyčlenění tohoto poplatku bylo stále důležité, protože MOV si nárokovalo 1/3 z příjmů z televizních práv a ne z celé přijaté sumy. (Official report, 1984) Preuss (2004) uvádí, že za OH 1984 byl tento nárok ve výši 16,83 % z celkové platby 8 428 600 tis. Kč.

Na celkové platbě se podílelo rekordních 156 zemí s potencionálním publikem 2 500 000 tis. diváků. OVOH slavil úspěch s individuálním vyjednáváním o kontraktech v oblasti Asie, kde si kromě obřích smluv v Japonsku a Austrálii za 543 500 tis. Kč resp. 311 400 tis. Kč, vyjednal zvlášť smlouvy například s Malajsií, Novým Zélandem, Filipínami, Jižní Korejí a Hong Kongem. Tento postup mu přinesl za oblast Asie a Austrálie celkem 972 100 tis. Kč. V porovnání se stejnou oblastí v roce 1976, kdy OVOH z Montrealu inkasoval 56 300 tis. Kč, se jednalo o jednoznačný úspěch. Podobný postup chtěl OVOH praktikovat i v Evropě. Zde tradičně držely společnosti sdružené pod EBU pospolu a podařilo se dohodnout kontrakt ve výši 581 700 tis. Kč, i když pouze sama italská komerční televize nabízela 293 800 tis. Kč. Druhá sledovaná organizace OIRT koupila práva za 73 400 tis. Kč. V případě Kanady se práva prodala za 88 100 tis. Kč, ale součástí byla i výměna informací a zbylého materiálu z her v roce 1976, kdy kanadská CBC byla hostitelskou televizní společností. (Official report, 1984)

5.1.9 OH 1988

Z příjmů z vysílacích práv se postupem času stal dominantní, zdánlivě ničím nenahraditelný finanční zdroj pro MOV. Televizní společnosti si tuto skutečnost uvědomovaly a často toho využívaly při kladení podmínek ohledně vysílání. Zcela jednoznačně to bylo vidět právě při OH v Soulu. Díky geografické poloze a 14-ti hodinovému časovému posunu oproti času na východním pobřeží USA, bylo vyjednávání o vysílacích právech s americkými společnostmi složitější než dříve. K dohodě se dospělo až ve třetím kole jednání v březnu 1986, kdy byla práva udělena NBC. NBC požadovala uzpůsobený program s ohledem na americký čas a tak většina finálových atletických soutěží se konala v ranních hodinách korejského času, aby to odpovídalo hlavnímu času v USA. Vláda Jižní Koreje dokonce zavedla letní čas k minimalizování časové difference. (Slater, 1998)

Před OH v 1988 spustila MOV v roce 1985 pod vedením Juana Antonia Samaranche nový marketingový program TOP, který zaručoval výhradní postavení pro společnosti v celkem 44 kategoriích. První společností, která do něj vstoupila, byla Coca-Cola. Finance získané tímto programem se staly dalším dominantním příjmem a MOV se stala méně závislou na prostředcích z prodeje televizních práv. (MOV, 2013)

O přípravu a výrobu signálu se starala tři uskupení. KBS jako hostitelská společnost měla za úkol připravit mezinárodní signál a řídit Mezinárodní vysílací centrum. KTA, která zajišťovala alokaci radiových frekvencí a telekomunikaci. A jednotka pod OVOH, která měla na starost cizí vysílací společnosti a jejich požadavky. Nejvyšší kontrakt byl opět uzavřen s USA společností NBC za 7 795 000 tis. Kč, což byla suma 3x menší než hodnota očekávaná OVOH. Dále ze sledovaných území: EBU 722 500 tis. Kč, OIRT 77 400 tis. Kč, japonská zájmová skupina 1 341 700 tis. Kč, CBC 108 400 tis. Kč a Network Ten z Austrálie za 180 600 tis. Kč. Celkově OVOH získal 10 504 600 tis. Kč, z nichž musel odvést 23,14 % MOV. (Official report, 1988)

OH v Soulu byly poslední, při kterých měl příslušný OVOH aktivní roli ve vyjednávání o vysílacích právech. Od her v Barceloně už vedl vyjednávání pouze MOV a s OVOH své kroky konzultoval. (Preuss, 2004)

5.1.10 OH 1992

Klíčové dohody s americkou NBC bylo dosaženo v roce 1988. MOV řídil poprvé vyjednávání sám a OVOH měl pouze poradní hlas. Na příkladu OH 1992 je vidět, jaké problémy mohou nastat s inkasováním peněz v různých měnách a v různém čase. Vysílací práva jsou prodávána většinou v USD, ale OVOH většinou účtuje v měně pořadatelského státu. OH se udělují 7 let dopředu, tedy v tomto případě v roce 1985. V roce 1985 byl kurz cca 165 ESP za 1 USD. OVOH předpokládal, že v roce 1992 se bude kurz španělský peset pohybovat okolo hranice 150 ESP za 1 USD. Avšak už v roce 1988 se kurz pohyboval kolem hranice 125 ESP za 1 USD a do roku OH klesnul na hodnotu cca 105 ESP za 1 USD. NBC většinou svých prostředků (70 %) platila až v roce OH a OVOH by tak přišel o značnou část peněz v domácí měně. Nestalo se tomu tak díky pojistné smlouvě proti poklesu ESP, kterou OVOH uzavřel. (Official report, 1992)

Při OH v Barceloně byl NBC uskutečněn pokus v podobě služby pay-per-view, která spočívala v živém vysílání na kabelové síti ve třech různých balíčcích. Balíček s kompletním vysíláním stál 2 700 Kč. Exkluzivita spočívala především v živém vysílání, protože pro USA trh je typické přesouvání vysílání z OH do hlavního vysílacího času i za cenu vysílání pouze záznamů. Tento pokus skončil z pohledu NBC, a především zajišťující společnosti Cablevision, neúspěšně, když bylo zakoupeno pouze 200 000 předplatných, ale očekávání bylo 2 800 tis.. (Diaomond, 2012)

Při vyjednávání s americkými televizními společnostmi se ukázala i snaha neplatit všechny dohodnuté smlouvy financemi, ale rozdělit plnění i na jiné služby nebo podmínit plnění jinými skutečnostmi. ABC a CBS nabídly ve svých smlouvách nižší částku než NBC, ale dále nabídly Olympijskému hutí podíl na případném zisku z prodeje reklamy. Tyto nabídky nebyly přijaty kvůli možným dohadům a netransparentnosti při dokazování případných zisků. I NBC neplnila svůj uzavřený kontrakt zcela penězi. V celkové sumě 9 050 600 tis. Kč byl započten i reklamní prostor ve výši 217 600 tis. Kč a pro OVOH 108 800 tis. Kč. Podobná dohoda byla uzavřena i s EBU, kde z celkové sumy 1 958 100 tis. Kč bylo 522 200 tis. Kč poskytnuto ve formě služeb. MOV jako vlastník práv si nárokoval 1/3 po odečtu 20 % z celkové sumy, která činila 13 849 200 tis. Kč ze 193 zemí, reálně to činilo 23,40 %. Po dohodě mezi MOV a USOC patří 10 % z částky placené od držitele práv pro USA přímo USOC. Ze

sledovaných území se třetí nejvyšší smlouvou za OH 1992 stala držitelem práv pro Japonsko NHK za 1 359 800 tis. Kč, následovaná Chanel 7 pro Austrálii (734 300 tis. Kč), kanadskou CBC (359 000 tis. Kč) a OIRT (87 000 tis. Kč), která během her úzce spolupracovala s EBU. Celkově skrze televize sledovalo OH až 3 500 000 000 diváků. Zásadní zlom pro další směřování televizního vysílání přišel v oblasti výroby mezinárodního signálu. K zajištění vysílání poprvé OVOH nepověřil některou z existujících televizních společností, ale vytvořil novou společnost RTO, která vyrobila mezinárodní signál 2 800 hodin živého vysílání pro IBC a kooperovala s ostatními držiteli práv. (Official report, 1992)

5.1.11 OH 1996

OVOH zvolil stejnou cestu pro zajištění vysílání z OH jako v roce 1992 při OH v Barceloně. Hostitelskou televizní společností starající se o přípravu a výrobu televizního vysílání tzv. mezinárodního signálu se stala nově vzniklá společnost AOB. Při pohledu na počet stálých zaměstnanců: červen 1993 – 39, leden 1996 – 167 a červenec 1996 – 1 242²⁶, lze předpokládat, že největší penzum práce je během konání OH. Z hlediska naplnění celkového rozpočtu her se staly stěžejními opět práva pro USA trh a pro evropský, kde už byl, po zániku OIRT respektive jejího sloučení do EBU, pouze jeden partner a to právě EBU. V případě USA byla uzavřena smlouva opět s NBC za 8 870 900 tis. Kč. Z této sumy si ukrojil 10% část USOC jako národní olympijský výbor pro USA a dále ze všech příjmů v celkové výši 17 430 600 tis. Kč bylo odečteno cca 1 945 400 tis. Kč jako technický a produkční poplatek a ze zbylé částky pouze 60 % náleželo OVOH v Atlantě. Zbylé peníze si nárokoval MOV pro svůj provoz a rozdělení mezi národní olympijské výbory a mezinárodní sportovní federace. (Official report, 1996)

Celkem byla práva prodána do 169 zemí, ale záběry z her se vysílaly v 214 zemích. Především v afrických zemích bylo umožněno vysílat bez poplatku. Ve všech hlavních lokalitách došlo k nárůstu: EBU 4 805 100 tis. Kč, Japonsko 1 935 600 tis. Kč, Austrálie 583 600 tis. Kč a Kanada 403 700 tis. Kč. (Official report, 1996)

MOV si postupně upevňoval svou pozici a do kontraktů zahrnoval i podíl na případném zisku televizních společností v souvislosti s OH. V případě OH 1996 NBC

²⁶ Nejsou zde zahrnuty smluvní služby na zajištění vysílání od jiných společností a dobrovolná práce.

prodal reklamní prostor za více než 12 761 700 tis. Kč a MOV připadl dodatečný čistý zisk 700 300 tis. Kč a OVOH 350 200 tis. Kč. A v případě OVOH i deset 30-ti minutových pořadů s reklamním časem na NBC. NBC chtěla i nadále upevňovat svůj vztah k MOV a před OH v srpnu 1995 předložila nabídku na vysílání her v roce 2000 v Sydney a v tom samém roce v prosinci dokonce na hry, na které ještě nebylo určené pořadatelské město a to konkrétně na 2004, 2008. Všechny tyto nabídky nezahrnovaly pouze peněžní plnění v jednorázové platbě, ale i podíl na zisku a vysílání pořadů MOV a reklamní prostor. (Slater, 1998)

Zajímavostí jistě je, že při výročních OH v roce 1996 (100 let od prvních novodobých OH) poprvé fungovala webová stránka na internetu a skrze internet mělo být poskytované aktuální zpravodajství. V provedení a spolehlivosti avšak tento model trpěl během her v Atlantě značnými nedostatky. (Wailgum, 2000)

5.1.12 OH 2000

Před OH v Sydney stanovilo MOV společně se Sport Marketing Survey novou metriku pro měření dopadu televizního vysílání. Všechny předešlé způsoby selhávaly při porovnání s jiným druhem události než OH, protože nebraly v potaz délku vysílaného programu.²⁷ Nová metrika, v originále nazývaná Total Viewer Hours, sledovala počet hodin, kdy se divák koukal na OH. Celkem za období her v Sydney činila tato hodnota 36 100 mil. hodin. V porovnání s celkovým počtem diváku 3 600 mil., při 3 700 mil. možných diváků²⁸ se jednalo v průměru o 10 hodin na 1 diváka. (Marketing Matters, 2001) Na hlavních trzích toto číslo činilo 19 hodin na diváka, v Japonsku 37 hodin a na domácím trhu dokonce 49 h na 1 diváka. (Marketing Matters, 2001)

MOV nadále zvyšoval svůj podíl na celkových příjmech, když si z celkových příjmů 23 603 200 tis. Kč nárokoval 40 %. Poprvé od roku 1972 tak nebyl použit postup, při kterém se prvotně odečetly technické a produkční náklady a až pak procentuální odvod MOV. V pravidlech o vysílání stále MOV dodržovala a dodržuje dodnes, že hlavní program (minimální počet předem stanovených hodin) musí být volně k dispozici, ale vedlejší disciplíny mohly být vysílány na placených kabelových sítích.

²⁷ Jednalo se o kumulativní počet diváků, který sčítal všechny diváky bez ohledu, jak dlouho sledovaly OH.

²⁸ Tedy těch, kteří měli přístup k televizi.

Takto tomu bylo i v případě USA práv, které vlastnila NBC a vysílala OH na svém hlavním kanálu a dále na 3 kabelových kanálech. (Slater, 1998) Tento postup vedl k navýšení celkového vysílacího času v USA na 442 hodin a znamenalo to zdvojnásobení času z domácí OH v Atlantě. Rekordní hodnotou nabývalo opět vysílání v Austrálii, kde bylo odvysíláno 1 207 hodin z OH. Za práva na domácí OH zaplatila australská společnost 797 600 tis. Kč. S ostatními hlavními trhy z hlediska prodeje práv byly uzavřeny následující smlouvy: EBU 6 203 900 tis. Kč, kanadská CBC 496 300 tis. Kč a japonské společnosti 2 392 900 tis. Kč. (Marketing Matters, 2000)

Hostitelskou televizní společností se opět stala nově vzniklá SOBO při OVOH. (Official report, 2000) Z dnešního pohledu je zajímavé zmínit i webové stránky, kdy během her navštívilo 8,7 mil. unikátních uživatelů oficiální web MOV, na kterém byly i oficiální stránky OH v Sydney. Při porovnání se zásahem, jaký měla televize, to bylo stále 425x méně, ale růst do dalších let se očekával. (Marketing Matters, 2001)

5.1.13 OH 2004

Během OH v Aténách 2004 byl zaznamenán důležitý technologický pokrok. Některé společnosti nabízely vysílání a sestřihy na internetu a dokonce vysílaly skrze 3G sítě do mobilních telefonů. Zlepšilo se vysílání v oblasti obrazové kvality a všech 3 800 hodin poskytnutých od hostitelské AOB bylo ve vysokém rozlišení. (Official report, 2004) Hry v Aténách byly prvními, na které se prodala televizní práva, aniž by bylo jasné, kdo je bude hostit. Stalo se tak v již zmiňovaném roce 1995, tedy 9 let před vlastním konáním a 2 roky před výběrem hostitelského města. Úspěch MOV v zajištění financí skrze televizní práva a TOP program vedl i více měst k podání kandidatury. Zatímco pro hry v Los Angeles byla podána jediná kandidatura, pro hry na rok 2004 usilovalo o pořádání 11 měst. (Slater, 1998)

Na pozici hostitelské vysílací společnosti vypsala OVOH mezinárodní tendr a vítězem se stala společnost se zkušeností z vysílání z OH 1984 a zimních OH 2002 v Salt Lake City - International Sports Broadcasting LLC. S touto společností byla ustanovena společnost pro zajištění vysílání z OH AOB. Práva pro vysílání byla prodána 16 společnostem/uniím a tyto společnosti vysílaly na hry 11 293 akreditovaných pracovníků. Při porovnání s počtem sportovců 10 500 se nabízí otázka, zda jsou to ještě hry sportovců nebo televizí. Je nutné zdůraznit, že OH jako jediné si stále udržují pravidlo o přístupnosti vysílání na neplacené televizi, na rozdíl od podobných

sportovních události. A televizní společnosti si za vysílací právo dostatečně zaplatí. V případě OH 2004 celkově 23 864 000 tis. Kč a tyto finance byly poprvé z větší části poukázány na účet MOV, konkrétně se jednalo o 51 % pro MOV a 49 % pro OVOH. Ve sledovaných lokalitách byly uzavřeny tyto smlouvy: USA 12 813 300 tis. Kč, EBU 6 366 300 tis. Kč, Japonsko 2 504 500 tis. Kč, Austrálie 815 900 tis. Kč a Kanada 597 800 tis. Kč. (Official report, 2004)

5.1.14 OH 2008

OH v Pekingu byly prvními, které byly kompletně vyrobeny digitální technologií, a přístup k vysílání byl nejenom skrze televizní přijímač, ale i skrze internetové stránky. MOV zřídilo Youtube kanál a na něm přinášel denní sestřihy do zemí, kde místní televizní společnost neumožňovala vysílání na internetu. Jednalo se o 78 států z Afriky, Asie a Blízkého východu. Kanál zaznamenal v období her 21 mil. návštěv z těchto zemí. Celé vysílání na internetu podléhalo geoblokaci a zaručovalo tak exkluzivitu držitelům vysílacích práv na daném území. (MOV, 2010a) Právě internetové vysílání umožnilo zprostředkovat divákovi plný servis ze všech sportů a například v USA NBC odvysílala z her celkem 3 600 hodin (na televizích 1 400 hodin, na internetu 2 200 hodin), což bylo více než v součtu ze všech letních olympijských her vysílaných v USA do roku 2008. (MOV, 2010b) Úlohu hostitelské vysílací společnosti naposledy plnila společnost BOB založená OVOH, ale při OH v Pekingu už společně v joint venture uskupení s OBS, která byla založena pro vysílání z OH v roce 2001. (OBS, 2014) MOV začala v oblasti televizního vysílání, vzhledem k rozvoji měřicích možností, sledovat celkový počet diváku a ustoupila od metrik používaných v Sydney a Aténách. Pro Peking 2008 činil počet diváků 3 546 mil. sledující OH alespoň 1 minutu. (MOV, 2013)

Peněžní vyjádření, kolik stála práva pro jednotlivá území, je složitější určit. MOV nejenom, že prodává televizní práva pro OH ještě před oznámením pořadatelského města, ale prodává i práva v balíku, který obsahuje jak zimní, tak letní variantu. V případě OH v Pekingu se uvádí pro: USA trh, kde byla práva prodána už v roce 1995 (Slater, 1998), 12 674 400 tis. Kč, EBU 6 286 200 tis. Kč (ESPN, 2009) a Austrálie 1 063 300 tis. Kč (Knox, 2007). Celkově MOV inkasoval 24 654 100 tis. Kč s podílem 51 % MOV a 49 % OVOH. (MOV, 2013)

5.1.15 OH 2012

S nástupem tzv. webu 2.0, který charakterizuje sdílení obsahu a jeho vytváření i širokou veřejností, se část televizního vysílání a komunikace o OH přesouvá z televizních obrazovek stále častěji na ty počítačové, tabletové a mobilní. Fenoménem se staly sociální sítě Facebook, Twitter apod. Z hlediska exkluzivity vysílání byl problém zejména se snadným natáčením a sdílením videí od účastníků a akreditovaných osob. MOV stanovila pravidla pro používání sociálních médií, blogování a internetu v pravidlech o chování na internetu v před, v průběhu a po OH 2012 z roku 2011. (MOV, 2011) Zde byla zejména zmíněna povinnost psát v první osobě, nespojovat své příspěvky s jakoukoliv firmou, nemožnost využít video pro jiné než osobní účely, naopak možnost použít fotografie z prostorů OH sportovišť a vesnice, nemožnost užít olympijské symboly ve svých příspěvcích. Internet, konkrétně služba Youtube, zaznamenal další prvenství, když na speciálním kanálu MOV spustila zdarma živé vysílání do 64 zemí v Asii a subsaharské Africe. Toto vysílání si našlo téměř 60 mil. zhlédnutí. Technologie se posunula i v oblasti televizi, kdy bylo poprvé možné sledovat OH v televizi ve 3D. Celkem se jednalo o 300 hodin. Celková sledovanost OH v televizi dosáhla hodnoty 3 635 mil. diváku v 220 zemích. (MOV, 2013)

NBC za práva pro USA zaplatila 15 687 400 tis. Kč. (Mickle, Writer, 2013) Celkem MOV získal 34 153 400 tis. Kč, při podílu 49 % OVOH A 51 % MOV. (MOV, 2013)

5.2 Analýza příjmů z vysílacích práv

V této podkapitole jsou souhrnně uvedeny sledované proměnné a další související proměnné spojené s vysílacími právy a zanalyzován jejich vývoj a stav v jednotlivých letech.

5.2.1 Celkové příjmy z vysílacích práv a podíl MOV a OVOH

Pravidelný prodej vysílacích práv se uskutečňuje od roku 1960. Během 52 let bylo uspořádáno 14 letních OH a vývoj v čase celkových příjmů je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Celkové příjmy z vysílacích práv

Rok OH	Celkové příjmy z vysílacích práv (v mil. Kč roku 2012)	Absolutní přírůstek (v mil. Kč)	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu (v %)
1960	123,7			
1964	157,4	34	27	127
1968	859,6	702	446	546
1972	1 343,6	484	56	156
1976	1 857,2	514	38	138
1980	3 505,7	1 649	89	189
1984	8 428,6	4 923	140	240
1988	10 504,6	2 076	25	125
1992	13 849,2	3 345	32	132
1996	17 430,6	3 581	26	126
2000	23 603,2	6 173	35	135
2004	23 864,0	261	1	101
2008	24 654,1	790	3	103
2012	34 153,4	9 499	39	139

Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012) a MOV (2013)

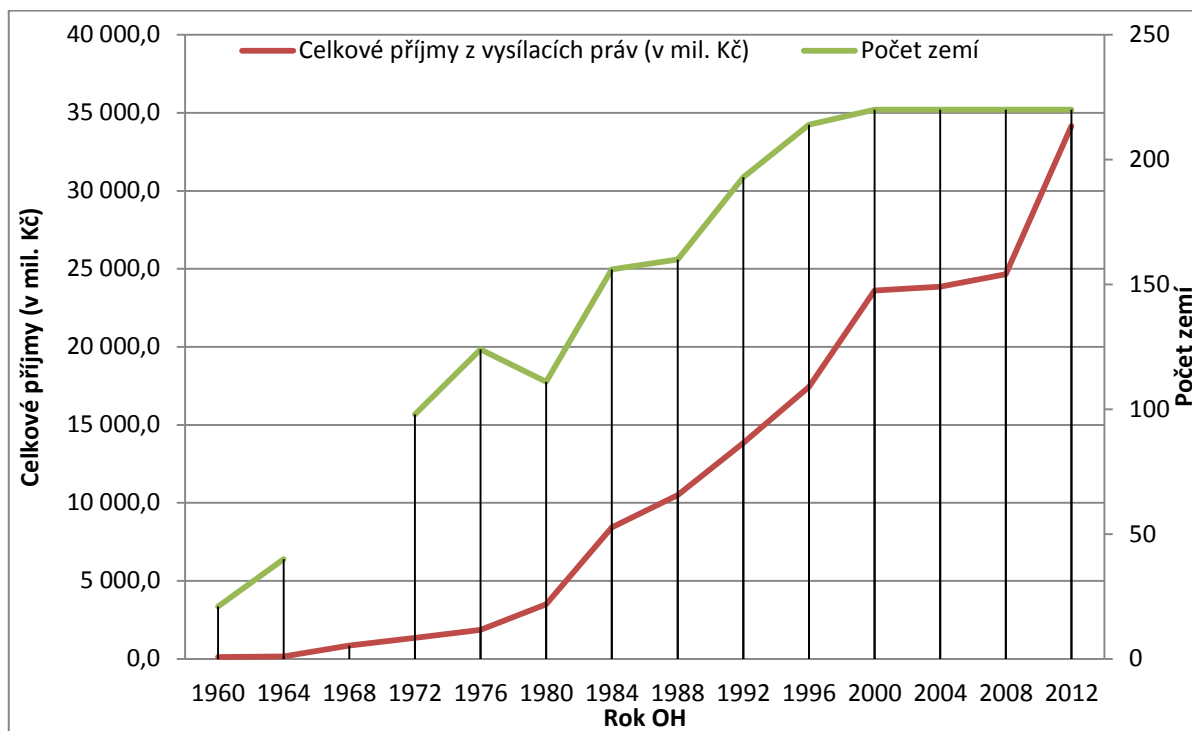
Celková částka za prodej vysílacích práv rostla pro každé OH. Nejmenší absolutní růst je zaznamenán mezi OH 1960 a 1964. A naopak největší mezi 2008 a 2012. Při pohledu na procentuální růst se nejvíce dařilo oproti hrám předchozím OH v 1968 a v 1984. V obou případech se jedná o OH konané v časovém pásmu, které vyhovovalo televizním společnostem v USA. V případě her v Mexiku hrálo roli i úspěšné vysílání skrze satelity a možnost dopravit signál okamžitě kamkoliv po světě. OVOH v Los Angeles, který byl stále zodpovědný za prodej práv, vyjednával úspěšně mimo jiné i s asijským trhem, kam se pořadatelům OH 1980 vůbec nepodařilo prodat práva. Zajímavá čísla nabízí pohled na nízký růst pro OH 2004 a 2008. V tomto období už plně přebíral úlohu vyjednávání MOV a bylo tomu poprvé, co byla většina práv prodána před oznámením pořadatelského města²⁹. Z rapidního nárůstu směrem k OH 2012 lze usuzovat, že pokud by práva byla prodána později, mohl na nich MOV vydělat více i s ohledem na fakt, že do vysílacích práv začala nově vstupovat i exkluzivita na internetové a mobilní vysílání. Průměrné tempo růstu je 154 % a průměrný absolutní přírůstek 2 618 mil. Kč.

Uvedená čísla i přesto, že jsou inflačně zohledněna pro rok 2012, mezi sebou nelze komparovat. Technologický pokrok, politickou situaci, geografickou lokalitu,

²⁹ První balík práv už roku 1995.

hospodářskou situaci, počet zemí kupující práva, celkový počet diváků a mnoho dalších faktorů už přizpůsobit nelze. V grafu lze vývoj příjmů a počtu zemí zachytit následovně.

Graf č. 3: Celkové příjmy z vysílacích práv

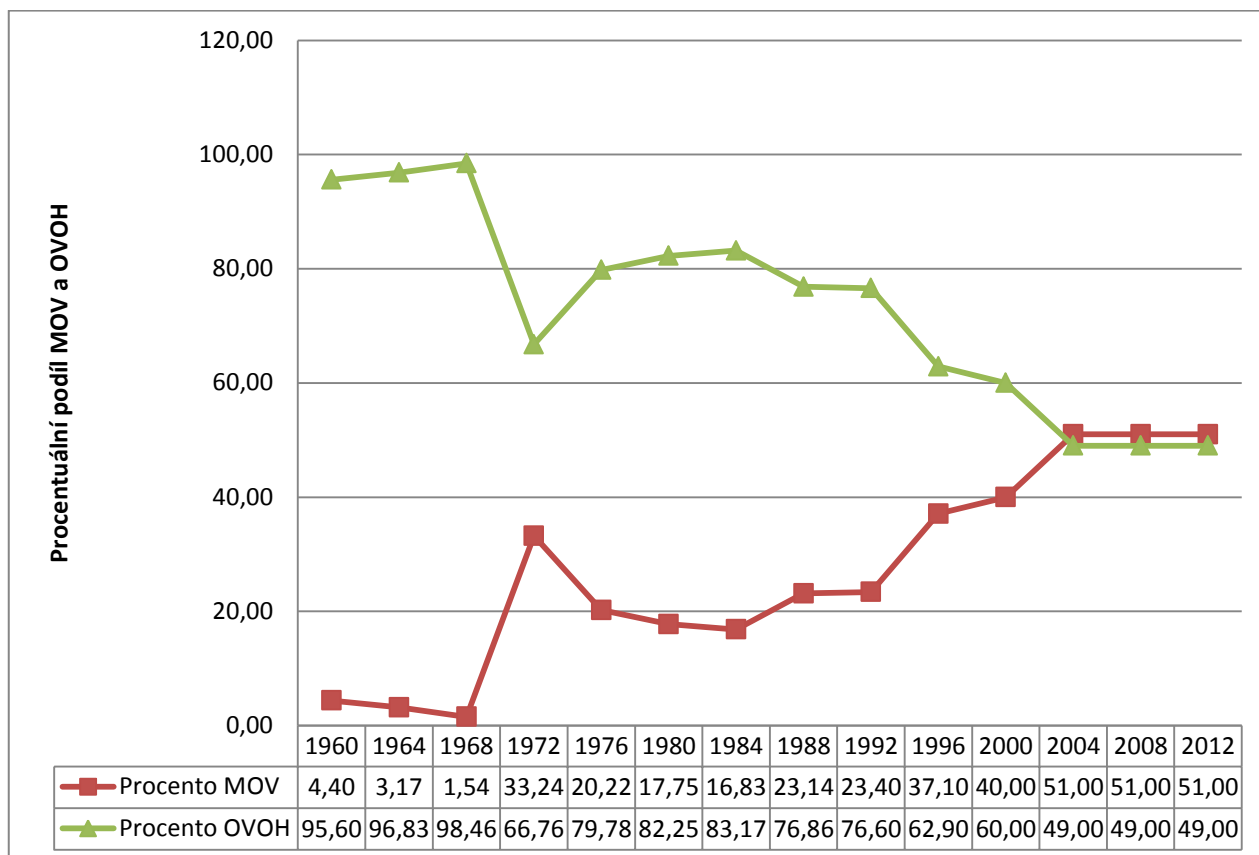
Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012) a MOV (2013)

Počet zemí vysílající OH se zvýšil z původních 21 v roce 1960 až na 220 pro roky 2000 a dále. Jediný pokles zřejmě souvisel s nevysláním OH 1980 a došlo tak k poklesu ze 124 na 111 zemí. Pokrytí celého světa nemá na finance získané z vysílacích práv vliv. Jak bude popsáno později, většina peněz pochází ze stejných trhů, jako při vysílání před 40 lety pro méně než 100 zemí světa.

Jak bylo popsáno v předcházející kapitole, během padesátiletého vývoje prodeje vysílacích práv se změnilo postavení MOV a OVOH. Nejlépe změnu opět ilustruje graf č. 4, který vyjadřuje skutečný procentuální podíl na celkové sumě obdržené za vysílací práva. Poměr se v průběhu let vyrovnal a MOV se také ujal hlavní role při vyjednávání a i výrobě vysílání z OH skrze svoji společnost OBS. V případě vyjednávání do roku 1960 nebyl přítomen MOV vyjednávání a možná i z tohoto důvodu nebylo uzavřena dohoda v Helsinkách 1952 nebo Melbourne 1956. Mezi lety 1960-1976 schvaluje MOV smlouvy mezi OVOH a vysílacími společnostmi. V letech 1980-1988 je MOV součástí vyjednávání a od roku 1992 vyjednává sám s ohledem na OVOH, ale to se po roce

2004, na které jsou práva prodána ještě před jeho ustanovením, změni a MOV jedná samostatně.

Graf č. 4: Procentuální podíl MOV a OVOH na příjmech z vysílacích práv

Zdroj: vlastní úprava Preuss (2004)

Mohlo by se zdát, že při klesajícím procentuálním podílu bude klesat i absolutní částka zinkasována jednotlivým OVOH. V tabulce č. 5 jsou zaneseny příjmy MOV i OVOH podle procentuálního poměru pro daný rok a je vidět, že pokles nastal pouze v mezi lety 2000-2004, když MOV zvýšilo svůj podíl na většinových 51 % ze 40 %. Ve všech ostatních případech růst celkových práv zajistil i růst financí pro OVOH přes klesající procentuální podíl.

Tabulka č. 5: Trendová analýza podílu MOV a OVOH na celkových příjmech z vysílacích práv

Rok OH	Příjmy MOV (v mil. Kč)	Absolutní přírůstek (v mil. Kč)	Koeficient růstu (v %)	Příjmy OVOH (v mil. Kč)	Absolutní přírůstek (v mil. Kč)	Koeficient růstu (v %)
1960	5,4			118,3		
1964	5,0	-0,4	92,6	152,5	34,2	128,9
1968	13,2	8,2	264,0	846,3	693,8	555,0
1972	446,6	433,4	3 383,3	897,0	50,7	106,0
1976	375,5	-71,1	84,1	1 481,7	584,7	165,2
1980	622,3	246,8	165,7	2 883,4	1 401,7	194,6
1984	1 418,5	796,2	227,9	7 010,0	4 126,6	243,1
1988	2 430,8	1 012,3	171,4	8 073,8	1 063,8	115,2
1992	3 240,7	809,9	133,3	10 608,5	2 534,7	131,4
1996	6 466,7	3 226,0	199,5	10 969,8	361,3	103,4
2000	9 441,3	2 974,6	146,0	14 161,9	3 192,1	129,1
2004	12 170,6	2 729,3	128,9	11 693,4	-2 468,5	82,6
2008	12 573,6	403,0	103,3	12 080,5	387,1	103,3
2012	17 418,2	4 844,6	138,5	16 735,2	4 654,7	138,5

Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012), MOV (2013), Preuss (2004)

Největší procentuálního růst zaznamenalo MOV k roku 1972, kdy po pouze 1,54 % nároku v Mexiku si začalo nárokovat 1/3 z celkových příjmů. Vzhledem k postupnému snižování procentuálního podílu OVOH je zřejmé, že vyšší průměrné tempo růstu bude u příjmů MOV, ve výši 186,2 %, a u příjmů OVOH je průměrné tempo růstu 146,4 %.

5.2.2 Počty televizních diváků OH

S rozšiřováním počtu zemí, růstem světové populace, oblíbenosti OH a dále vzhledem k technologickému pokroku, se rozšiřoval a rozšiřuje i celkový počet televizních diváků OH. Velmi přesné číslo o počtu diváků se vztahuje k prvním televizí přenášeným hrám v roce 1936, kdy v okruhu kolem Berlína vidělo sportovce v TV 162 228 diváků. Další počet se vztahuje k poválečným OH v Londýně, kdy sledovalo hry v okruhu 50 mil od Londýna cca 500 000 diváků. K těmto hrám byla poprvé prodána i práva v souhrnné výši 500 tis. Kč a bylo vyrobeno 64 hodin olympijského vysílání. Na jednoho diváka tedy připadala jedna Kč. A jedna hodina stála cca 8 000 Kč. Při posledních OH 2012 taktéž v Londýně stála práva 34 153,4 mil. Kč, vysílání shlédlo 3 635 mil. diváků, bylo odvysíláno všemi společnostmi na světě cca 100 000 hodin vysílání z OH a vyrobeno 5 600 hodin olympijského vysílání. Na jednoho diváka připadá 9 Kč a na jednu odvysílanou hodinu 342 000 Kč.

MOV používal pro měření různé techniky. Od roku 1980 se používal odhad pro celkový počet diváků a každý v tomto souboru byl počítán pouze jednou, ať sledoval hry každý den nebo pouze jednou za konání. Od roku 1988 se po tři OH používalo metody kumulativního počtu diváku, kdy byl divák započten do celkového počtu pokaždé, když sledoval vysílání z OH. Tato metrika opomíjela fakt, že někdo sledoval 3 hodiny v kuse a někdo pouze 5 minut. Pro roky 2000, 2004 je uváděna hodnota tzv. Total Viewers Hours, která sčítá hodiny sledování od každého diváka. Pro roky 2008 a 2012 se MOV opět vrátil, vzhledem k rozvoji měřicí techniky, ke sledování počtu celkových diváků, kteří sledovali během OH vysílání alespoň jednu minutu. Následující tabulka č. 6 uvádí informace o zmíněných metrikách.

Tabulka č. 6: Počet diváků, počet hodin vysílání a celkový příjem z vysílacích práv

Rok OH	Celkové příjmy z vysílacích práv (v mil. Kč)	Počet vyrobených hodin	Počet diváků	Cena 1 diváka (v Kč)	Počet zemí	Počet vyrobených hodin	Total Viewer Hours (v mil.)	Kumulativní počet diváků (v mil.)
1960	123,7	102			21	102		
1964	157,4				40			
1968	859,6							
1972	1 343,6	350			98	350		
1976	1 857,2				124			
1980	3 505,7	500	1 500	2	111	500		
1984	8 428,6		2 500	3	156			
1988	10 504,6	2572	2 500	4	160	2572		10 400
1992	13 849,2	2800	3 500	4	193	2800		16 600
1996	17 430,6	3000	3 100	6	214	3000		19 600
2000	23 603,2	3400	3 700	6	220	3400	36 100	
2004	23 864,0	3800	3 900	6	220	3800	34 400	
2008	24 654,1	5000	3 546	7	220	5000		
2012	34 153,4	5600	3 635	9	220	5600		

Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012), MOV (2013).

Tabulka je částečně neúplná, některé údaje se nepodařilo dohledat a některé metriky se nepoužívaly.

Lze předpokládat, že počet diváků OH bude stoupat i nadále v souvislosti s větší penetrací internetu a televizních přijímačů především v asijských zemích. V souvislosti s asijským trhem nelze nezmínit i růst světové populace, pro ilustraci v roce 1960 žilo na světě 3 000 mil. lidí, tolik pravidelně od roku 1996 sleduje OH, v dnešní době platí číslo přes 7 000 mil. lidí a stále rostoucí trend. (Kačerová, 2011) Pokud se zaměříme na

ukazatel ceny na 1 diváka, tak zde je jasný rostoucí trend s průměrným tempem růstu 119 %. V porovnání s průměrným tempem růstu u celkových příjmů ve stejném období (1980-2012), který činí 133 % lze říci, že náklady televizních společností na 1 diváka v budoucnu porostou.

5.2.3 Příjmy z vysílacích práv dle území

Nejdůležitějším trhem, na kterém OVOH a později MOV prodával vysílací práva k OH, je jednoznačně USA trh. V USA je praktikován soukromý/komerční model, kdy televizní společnosti sledují především zájem většinového diváka, snaží se mu poskytnout kvalitní program a svůj provoz platí z prodeje reklamního času.³⁰ Uzavření dohody s jednou ze tří hlavních amerických společností NBC, CBS, ABC bylo vždy prioritou pro pořadatelský OVOH a v dnešní době pro MOV. Nejvíce OH odvysílala NBC, která drží práva pro OH nepřetržitě od roku 1988 a předtím vysílala OH 1980 a 1964. Druhá v pořadí ABC vlastnila práva pro 4 OH (1968, 1972, 1976, 1984). První OH 1960 vysílané v televizi v USA vysílala CBS. Podrobně o příjmech z USA tabulka č. 7.

Tabulka č. 7: Příjmy z vysílacích práv v USA

Rok OH	Celkové příjmy z vysílacích práv (v mil. Kč)	Koeficient růstu (v %)	Příjmy z USA (v mil. Kč)	Koeficient růstu (v %)	Procentuální podíl (v %)	Počet hodin USA	Cena 1 hodiny (v mil. Kč)
1960	123,7		40,2		32,5	20	2,0
1964	157,4	127,2	147,7	367,4	93,8	12	12,3
1968	859,6	546,1	394,7	267,2	45,9	44	9,0
1972	1 343,6	156,3	985,8	249,8	73,4	63	15,7
1976	1 857,2	138,2	1 341,1	136,0	72,2	77	17,5
1980	3 505,7	188,8	2 934,1	218,8	83,7	6	489,0
1984	8 428,6	240,4	6 610,1	225,3	78,4	180	36,7
1988	10 504,6	124,6	7 795,0	117,9	74,2	180	43,4
1992	13 849,2	131,8	9 050,6	116,1	65,4	1 241	7,3
1996	17 430,6	125,9	8 870,9	98,0	50,9	171	51,9
2000	23 603,2	135,4	12 496,5	140,9	52,9	442	28,3
2004	23 864,0	101,1	12 813,3	102,5	53,7	1 210	10,6
2008	24 654,1	103,3	12 674,4	98,9	51,4	3 600	3,5
2012	34 153,4	138,5	15 687,4	123,8	45,9	5 535	2,8

Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012), MOV (2013).

³⁰ Blíže o rozdílu komerční/veřejný model v kapitole 3.3.1.

Pokud se zaměříme na tempo růstu, tak je vidět, že v případě USA práv byl zaznamenán ve dvou obdobích pokles. Ale jinak lze trendy charakterizovat jako rostoucí s podobnými průměrnými tempy růstu 154 % pro celkové příjmy a 158 % pro příjmy dosažené na USA trhu. V 60. – 80. letech 20. století byl v mnohých případech přes 2/3 podíl na celkových příjmech dosažen právě v USA. V posledních letech se procentuální podíl ustálil na 50 % a lze předpokládat, že bude klesat i pod tuto hranici, jako v případě OH 2012. Ke každému OH je dostupný údaj i o počtu vysílaných hodin z OH v USA. Nejnižší hodnoty tento údaj nabývá v roce 1980, když kvůli bojkotu her v Moskvě na OH nestartovali američtí a další sportovci. NBC měla poprvé vysílat přenosy z OH, ale celý plán se ztenčil pouze na celkem 6 hodin přehledů výsledků. V tomto roce tak stála 1 hodina vysílání 489 mil. Kč. Další zajímavé číslo se vztahuje k roku 1992, kdy NBC spustila experiment pay-per-view. Tedy placené vysílání předem vybraného obsahu na kabelové televizi. Přesto, že bylo odvysíláno rekordních 1 241 hodin a 1 hodina přišla na 7,3 mil. Kč, nebyl tento experiment úspěšný a služba si nezískala dostatečný počet diváků. V posledních letech je pokles ceny za 1 hodinu vysílání spojen především s nástupem více kabelových programů, které vlastní NBC a vysílá na nich méně atraktivní sporty, a s internetovým vysíláním, kde byly v roce 2012 dostupné všechny vysílání vyrobené OBS, takže divák mohl vidět vše, ale zabralo by mu to 230 dní nepřetržitého sledování obrazovky.

Druhým nejvýznamnějším trhem s ohledem na prodej vysílacích práv, byl trh evropský. V Evropě působily dvě unie, které sdružovaly především veřejnoprávní televize a rádia. OIRT sdružující televize a rozhlas tzv. východního bloku v čele se SSSR a unie EBU, do které se většina členů po rozpadu východního bloku začlenila a dříve v ní byly obsažené společnosti ze západní Evropy, ale i severní Afriky a v dnešní době i části Asie. EBU byla držitelem práv od počátku prodeje v roce 1960 až do OH 2012. Pro další období prodal práva MOV agentura Sportfive, ta vyjednává s potenciálními zájemci i z řad EBU. Při pohledu na čísla z tabulky č. 8 lze vidět, že pokaždé platila EBU za práva více než OIRT. Podíl EBU se zvýšil v posledním období k 1/4 a lze očekávat další zvýšení vzhledem ke zmíněné změně v prodeji Evropě. Průměrné tempo růstu 153 % u EBU je v období 1968-2008 vyšší než u celkových příjmů, kde činí 140 %. Příjmy z Evropy, tak rostou více než celkové příjmy z vysílacích práv.

Tabulka č. 8: Příjmy z vysílacích práv v Evropě

	Celkové příjmy z vysílacích práv (v mil. Kč)	Koef. růstu (v %)	Příjmy z EBU (v mil. Kč)	Procent. podíl (v %)	Koef. růstu (v %)	Příjmy z OIRT (v mil. Kč)	Procent. podíl (v %)	Koef. růstu (v %)
1960	123,7		68,1	55,1				
1964	157,4	127,2						
1968	859,6	546,1	87,7	10,2		21,9	2,5	
1972	1 343,6	156,3	124,1	9,2	141,5	21,9	1,6	100,0
1976	1 857,2	138,2	244,1	13,1	196,7	107,3	5,8	490,0
1980	3 505,7	188,8	220,4	6,3	90,3	55,6	1,6	51,8
1984	8 428,6	240,4	581,7	6,9	263,9	73,4	0,9	132,0
1988	10 504,6	124,6	722,5	6,9	124,2	77,4	0,7	105,4
1992	13 849,2	131,8	1 958,1	14,1	271,0	87,0	0,6	112,4
1996	17 430,6	125,9	4 805,1	27,6	245,4			
2000	23 603,2	135,4	6 203,0	26,3	129,1			
2004	23 864,0	101,1	6 366,3	26,7	102,6			
2008	24 654,1	103,3	6 286,2	25,5	98,7			
2012	34 153,4	138,5						

Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012), MOV (2013).

Pro roky 1964 a 2012 nebyl nalezen přesný podíl EBU na celkových příjmech.

Dalším významným trhem jsou dvě země Commonwealthu Kanada a Austrálie. Obě země jsou tradičními olympijskými zeměmi, o tom svědčí i pořádání OH v Montrealu, Melbourne a Sydney. Zatímco v Kanadě OH vysílala především veřejnoprávní CBC a konsorcium vytvořené okolo ní, v Austrálii to byly především komerční televize, například Channel 7 nebo Channel 10.

Informace o některých letech v oficiálních reportech chybí a ani se je nepodařilo nalézt v jiných zdrojích. V roce 1976 byla práva pro australský trh součástí smlouvy s ABU. Ve všech letech od roku 1984, pro která jsou k dispozici data, se vysílací práva prodala za větší částku do Austrálie, i když počet obyvatel Kanady je o cca polovinu větší. Tento fakt lze přičítat právě komerčnímu modelu v Austrálii v porovnání s veřejnoprávním v Kanadě. Průměrné tempo růstu pro období 1980-2008 u Austrálie činí 157 %, což je větší než v případě 132 % pro celkové příjmy. V uvedeném období rostou příjmy z Austrálie rychleji než celkové příjmy z vysílacích práv. V případě Kanady pro období 1972-2004 je hodnota 151 % větší než pro celkové příjmy 143 %. V obou lokalitách rostou příjmy z prodeje televizních práv rychleji než celkové příjmy.

Tabulka č. 9: Příjmy z vysílacích práv v Kanadě a Austrálii

	Celkové příjmy z vysílacích práv (v mil. Kč)	Koef. růstu (v %)	Příjmy z Austrálie (v mil. Kč)	Procent. podíl (v %)	Koef. růstu (v %)	Příjmy z Kanady (v mil. Kč)	Procent. podíl (v %)	Koef. růstu (v %)
1960	123,7							
1964	157,4	127,2						
1968	859,6	546,1						
1972	1 343,6	156,3	6,6	0,5		21,7	1,6	
1976	1 857,2	138,2				16,1	0,9	74,2
1980	3 505,7	188,8	44,5	1,3		44,5	1,3	276,4
1984	8 428,6	240,4	311,4	3,7	699,8	88,1	1,0	198,0
1988	10 504,6	124,6	180,6	1,7	58,0	108,4	1,0	123,0
1992	13 849,2	131,8	734,3	5,3	406,6	359,0	2,6	331,2
1996	17 430,6	125,9	583,6	3,3	79,5	403,7	2,3	112,5
2000	23 603,2	135,4	797,6	3,4	136,7	496,3	2,1	122,9
2004	23 864,0	101,1	816,0	3,4	102,3	597,8	2,5	120,5
2008	24 654,1	103,3	1 063,3	4,3	130,3			
2012	34 153,4	138,5						

Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012), MOV (2013).

Posledním sledovaným územím je Asie a zvláště Japonsko, které se v Olympijském hnutí angažuje podobně silně jako Austrálie nebo Kanada. Naopak země pevninské Asie se začaly zapojovat až ke konci 20. století. A například Indie byla v nedávné době vyloučena z MOV, pro problémy ve vedení NOV Indie. Problémy byly vyřešeny zvolením nového předsedy a Indie je opět členem MOV. Na asijském televizním a rozhlasovém trhu působí unie ABU, která vyjednávala s OVOH nebo MOV podmínky ohledně vysílacích práv. Tato unie zahrnovala v různých letech různé území. Například pro rok 1976 vlastnila práva i pro Austrálii a Japonsko. Po většinu let, ale společnosti v těchto dvou zemích vyjednávaly samostatně, a dále i společnosti z Jižní Koreji, Malajsie, Hong Kongu, Filipín. V Japonsku povětšinou dominantní roli v zajištění vysílacích práv pro oblast této ostrovní země zajistila veřejnoprávní společnost NHK ve spolupráci s komerčními televizemi.

Tabulka č. 10: Příjmy z vysílacích práv v Asii

	Celkové příjmy z vysílacích práv (v mil. Kč)	Koef. růstu (v %)	Příjmy z Japonska	Procent. podíl (v %)	Koef. růstu (v %)	Příjmy z Asie	Procent. podíl (v %)	Koef. růstu (v %)
1960	123,7							
1964	157,4	127,2						
1968	859,6	546,1	52,6	6,1				
1972	1 343,6	156,3	76,7	5,7	145,8			
1976	1 857,2	138,2				112,7	6,1	
1980	3 505,7	188,8	166,7	4,8				
1984	8 428,6	240,4	543,5	6,4	326,0	117,2	1,4	
1988	10 504,6	124,6	1 341,7	12,8	246,9	189,5	1,8	161,7
1992	13 849,2	131,8	1 359,8	9,8	101,3	241,5	1,7	127,4
1996	17 430,6	125,9	1 935,6	11,1	142,3	343,4	2,0	142,2
2000	23 603,2	135,4	2 392,9	10,1	123,6	485,7	2,1	141,4
2004	23 864,0	101,1	2 504,5	10,5	104,7	543,7	2,3	111,9
2008	24 654,1	103,3				255,2	1,0	46,9
2012	34 153,4	138,5						

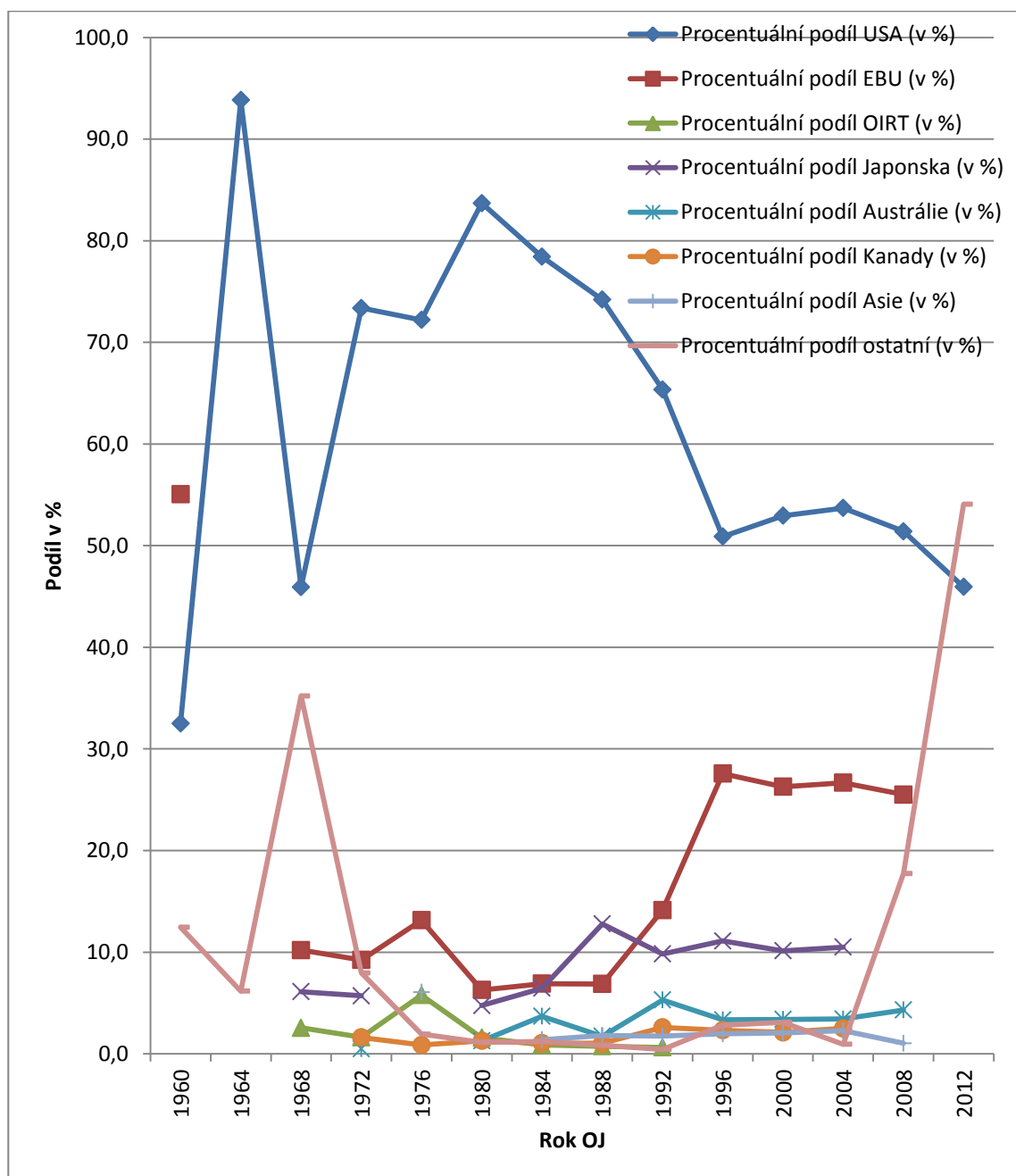
Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012), MOV (2013).

Procentuální podíl Japonska na celkových financích se ustálil na hranici 10 %. Výzvou pro MOV by měl být prodej v Asii, kde se zvětšuje kupní síla obyvatelstva a čísla z konce tisíciletí ukazují pouze 2% podíl. Překvapující číslo se vztahuje k roku 2008, kdy hry byly pořádány v Číně a práva byla prodána pouze za 255 mil. Kč, v porovnání s rokem 2004 se tak jednalo o 50% propad.

5.2.4 Komparace podílu sledovaných území

Vývoj procentuálního podílu na celkových příjmech z vysílacích práv jednotlivých území a především jejich vzájemné porovnání v jednotlivých letech OH představuje graf č. 4.

Graf č. 4: Procentuální podíl sledovaných území na celkovém příjmu z vysílacích práv

Zdroj: vlastní úprava Oficiální reporty z OH (1960-2012), MOV (2013).

Pokud jsou dostupná data pro všechna sledovaná území, pro ostatní území, kam lze zařadit země Střední a Jižní Ameriky a většinu afrických zemí, připadá podíl nižší než 5 %. Pouze v prvním roce prodeje vysílacích práv 1960 zaplatil za práva více někdo

jiný než společnost, která získala práva pro USA trh. V roce 1960 zaplatila více unie EBU. Od roku 1980 se výrazně snižuje podíl USA až k hranici 50 %. Druhým uskupením s nejvyšším podílem je unie EBU, která po nejvyšším podílu v roce 1960, dosahovala 10% podílů a od roku 1988 rostla až na ustálených 30 %. Od roku 1996 je součástí EBU většina společností, které byly dříve pod OIRT. Třetím zásadním trhem pro OH z hlediska prodeje vysílacích práv je Japonsko, které ustálilo svůj podíl na 10 %. V případě Japonska je zajímavé srovnání s EBU v roce 1988, kdy se hry konaly v Soulu. Japonské společnosti uzavřely větší smlouvu než EBU a OIRT dohromady.

Každé ze zmíněných území reprezentuje jiný televizní model, počet lidí, technologický pokrok, geografickou polohu, ale přesto ze srovnání vycházejí USA, jako klíčový trh pro prodej vysílacích práv. Zajímavé srovnání nabízí rok 1976, pro který jsou v oficiálním reportu uvedeny ceny v přepočtu na počet televizních přijímačů:

- USA 11 Kč na 1 televizní přijímač,
- EBU+OIRT 2 Kč na 1 televizní přijímač,
- Jižní Amerika + Střední Amerika 1 Kč na 1 televizní přijímač,
- Hong Kong a Filipíny 19 Kč na 1 televizní přijímač.

Zde je vidět, že i přesto, že v tomto roce se podílela společnost z USA více než 70% podílem, našla se území, kde společnosti byly ochotny zaplatit za 1 potenciálního diváka téměř 2 x více než v USA. V Hong Kongu i na Filipínách v té době bylo vysoce konkurenční prostředí v oblasti televizních společností. (Official report, 1976)

Podobné srovnání lze s pomocí dokumentu Global Television Report (MOV, 2001) udělat i pro OH 2000. Z tohoto reportu známe proměnnou THW pro všechny oblasti a po výpočtu zjistíme, že 1 hodina sledování OH 1 divákem stála v:

- USA 5,71 Kč,
- Evropě 1,43 Kč,
- Japonsku 0,51 Kč,
- Austrálii 1,81 Kč,
- Kanadě 1,83 Kč,
- Asii 0,03 Kč.

Opět jde o značný nepoměr mezi lokalitami. Zajímavý je případ Japonska, které platilo třetí nejvyšší sumu, ale v přepočtu stála 1 hodina 1 diváka pouze 0,5 Kč. Velmi podobně opět dopadají Austrálie a Kanada s cca 1,8 Kč, v porovnání s Evropou, kde

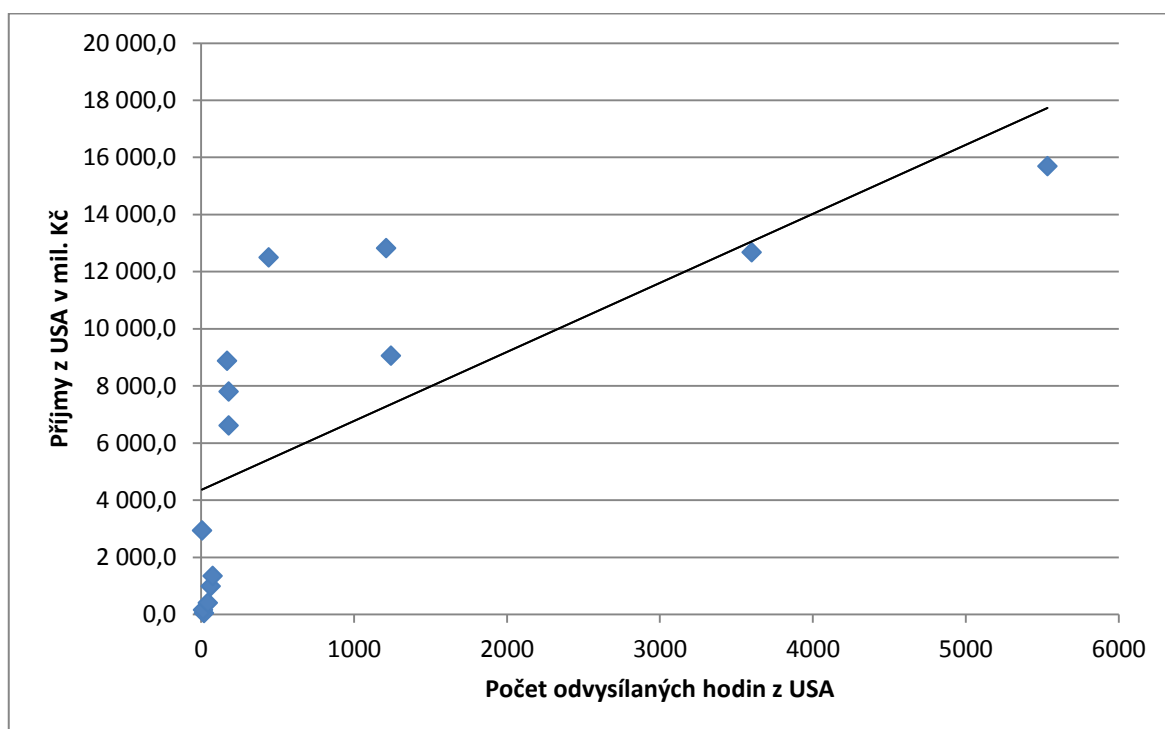
bylo vysílání dražší. Jednoznačně nejméně se platilo za 1 hodinu pro 1 diváka v Asii, v porovnání s USA 200x méně.

5.2.5 Korelační analýza

Mezi zvolenými proměnnými je vypočítán Paersonův korelační koeficient (R) pro zjištění vzájemného vztahu a stupně závislosti.

První korelační analýza se věnuje počtu odvysílaných hodin v USA z OH a příjmům Olympijského hnutí z USA trhu. Z USA jsou k dispozici informace o obou proměnných ze všech let, kdy byla prodávána vysílací práva. Korelační koeficient vypočtený na základě směrodatných odchylek a kovariance je pro tyto proměnné roven $R = 0,72$. Toto číslo odpovídá silnému stupni lineární závislosti mezi proměnnými. V grafickém vyjádření lze interpretovat výsledek bodovým grafem a mírou rozptýlenosti od trendové přímky.

Graf č. 5: Korelační analýza počtu odvysílaných hodin z OH v USA a příjmů z USA

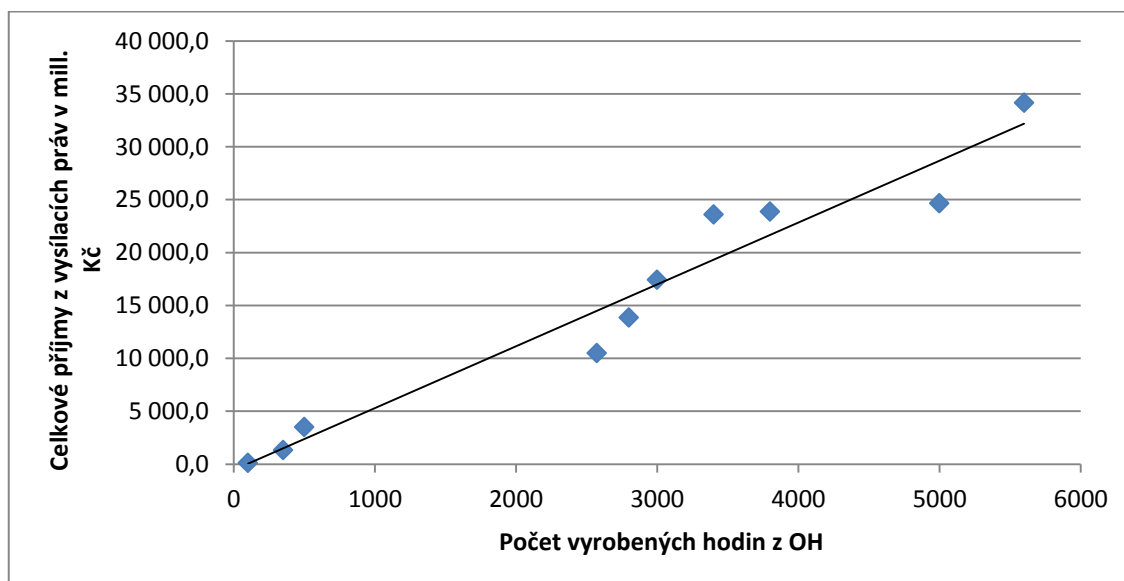

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhá korelační analýza se věnuje celkovému příjmu z vysílacích práv a počtu vyrobených hodin z OH. Počet vyrobených hodin lze do jisté míry brát jako představitele tzv. technologického pokroku. Počet vyrobených hodin závisel na možnosti hostitelské organizace a poptávce majitelů vysílacích práv. Hry se pořádají

stále v maximálně 16 dnech, ale v jejich rámci se koná stále více soutěží například v roce 1960 150 soutěží, v roce 1984 221 soutěží a v roce 2008 302 soutěží. (MOV, 2014) Z těchto čísel je zřejmé, že hodnot z nového tisíciletí v počtu vyrobených hodin z OH nemohly hry v začátcích televizního vysílání dosáhnout, i kdyby měly všechno potřebné vybavení. Korelační koeficient $R = 0,97$ značí velmi silnou lineární závislost. Grafické vyjádření v grafu č. 6.

Graf č. 6: Korelační analýza počtu vyrobených hodin z OH a celkových příjmů z vysílacích práv

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro proměnnou počet vyrobených hodin z OH nejsou známa data z let 1964, 1968, 1976, 1984, ale nelze předpokládat, že by uvedený korelační koeficient byl znatelně jiný než zmíněných $R = 0,97$. Všechny body, které tvoří spojnice uvedených proměnných pro jednotlivé roky, leží blízko trendové přímky a není zde ani žádný vzdálený bod.

V případě určení Paersonova korelačního koeficientu pro celkové příjmy z vysílacích práv a jednotlivé příjmy dle území, jsou všechny příjmy z jednotlivých území s celkovými příjmy ve velmi silném vztahu. Pouze v případě příjmů z dnes už zaniklé OIRT, tedy bloku okolo SSSR, je hodnota korelačního koeficientu v oblasti středního stupně závislosti.

Tabulka č. 11: Korelační analýza celkových příjmů z vysílacích práv a příjmy z jednotlivých území

Proměnné	Paersonův korelační koeficient R s proměnnou celkové příjmy z vysílacích práv
Příjmy z USA	0,98
Příjmy z EBU	0,96
Příjmy z OIRT	0,52
Příjmy z Japonska	0,99
Příjmy z Kanady	0,97
Příjmy z Austrálie	0,94
Příjmy z Asie	0,87

Zdroj: Vlastní zpracování

6 DISKUZE

Většina potřebných dat byla zjištěna z oficiálních reportů OH, které vydává příslušný OVOH po uskutečnění her. Kvalita těchto reportů je různorodá, v některých jsou popsány okolnosti prodeje vysílacích práv detailně a v některých pouze částky. Dále se jednalo především o dokumenty a články na oficiálních webových stránkách MOV. V případě neuvedení potřebných dat ani zde, bylo hledáno v odborných člancích, publikacích a skrze zpravodajské příspěvky, přesto pro některé roky a území nebyla potřebná hodnota nalezena. Jedná se překvapivě o OH v poslední době, ale to je způsobeno především prodejem tzv. balíčků vysílacích práv od MOV. Nelze tak přesně určit, jak velká suma byla zaplácena za OH a ZOH. Jelikož se jedná o sekundární analýzu dat, většina dat již byla zaokrouhlena a je nutné se spolehnout na pravdivost.

V případě sledování diváckého zájmu o olympijské hry byl problém s rozdílnou metrikou, která byla použita. V některých případech OH bylo sledováno pouze zasažené publikum. Přesnější čísla ohledně diváckého zájmu přicházejí s použitím metriky kumulativního publika, total viewer hours. Nebyla tak možnost porovnat celé sledované období 1960-2012 s použitím jedné proměnné.

Obecně lze říci, že nejlépe je zmapována oblast USA. Toto území bylo vždy klíčové pro financování Olympijského hnutí skrze poplatky za vysílací práva. Jsou dostupné údaje o počtu vysílaných hodin televizních společností pro všechny sledované roky a taktéž o finančních částkách. Na opačné straně stojí země Afriky, kde jsou často práva poskytována zdarma a je i těžké měřit počty diváků z důvodu nedostatečné technologie. Dále to jsou země Jižní a Střední Ameriky a především asijský kontinent, který představuje pro MOV obrovský potenciál do budoucna.

Práce se zabývala pouze letní verzí olympijských her. Od roku 1924 se ve stejný rok jako OH konaly i ZOH. Od roku 1994 se konají ZOH dva roky před a po OH. I zimní varianta byla pochopitelně předmětem zájmů médií, v následující tabulce č. 12, lze vidět porovnání v klíčových proměnných mezi OH a ZOH.

ZOH jsou do počtu dnů podobně dlouhé jako OH, ale závodí zde méně atletů v méně disciplínách než na OH. Celková popularita zimních sportů, které jsou charakteristické svou potřebou speciálních podmínek, je menší než v případě sportů OH. V případě průměrného tempa růstu ZOH vykazují hodnotu 186 %, což je výrazně

více než v případě 154 % OH. V posledních letech se příjmy podílejí v poměru 1:2 ve prospěch OH. V minulosti (1988) dosáhl podíl i téměř 80% hranice, zřejmě způsobený výrazně lepší atraktivitou lokality Calgary než Soulu pro USA trh. Na druhou stranu v případě roku 1980 dosáhly ZOH pouze 22 % hodnoty OH, i když byly pořádány přímo v USA. Příčiny tohoto faktu a další problémy, například zda i v případě ZOH je převážná dominance USA trhu, by mohly být tématem dalších výzkumů.

Tabulka č. 12: Porovnání televizních práv OH a ZOH

Rok OH	Rok ZOH	Celkové příjmy z vysílacích práv k ZOH (v mil. Kč)	Koef. růstu ZOH (v %)	Celkové příjmy z vysílacích práv k OH (v mil. Kč)	Koef. růstu ZOH (v %)	Podíl ZOH na OH (v %)
1960	1960	5,2		123,7		4,2
1964	1964	92,3	1 789,4	157,4	127,2	58,6
1968	1968	228,0	247,2	859,6	546,1	26,5
1972	1972	620,7	272,2	1 343,6	156,3	46,2
1976	1976	622,3	100,3	1 857,2	138,2	33,5
1980	1980	766,8	123,2	3 505,7	188,8	21,9
1984	1984	3 017,1	393,5	8 428,6	240,4	35,8
1988	1988	8 383,0	277,8	10 504,6	124,6	79,8
1992	1992	6 364,3	75,9	13 849,2	131,8	46,0
1996	1994	7 272,0	114,3	17 430,6	125,9	41,7
2000	1998	9 625,6	132,4	23 603,2	135,4	40,8
2004	2002	12 558,5	130,5	23 864,0	101,1	52,6
2008	2006	11 821,0	94,1	24 654,1	103,3	47,9
2012	2010	17 010,2	143,9	34 153,4	138,5	49,8

Zdroj: vlastní úprava na základě dat z práce a MOV (2014)

7 ZÁVĚR

Diplomová práce „Vysílací práva k olympijským hrám“ blíže rozvádí oblast především televizního, rozhlasového a nově i mobilního a internetového vysílání souvisejícího s olympijskými hrami. Před vlastním vyhodnocením proměnných trendovou analýzou, komparační analýzou a korelační analýzou bylo zapotřebí vyřešit vedlejší cíl, stanovení převodního mechanismu pro finanční částky. Zvolený převodní mechanismus využívá indexu spotřebitelských cen, parity kupních sil, případně kurzu měn. V celé práci jsou uvedeny finanční hodnoty v Kč roku 2012.

Nejprve jsou popsány nejzásadnější změny v oblasti vysílacích práv pro jednotlivé OH. Pro další vývoj bylo důležité zavedení satelitního přenosu v roce 1964, razantní zvýšení podílu MOV na celkových příjmech v roce 1972, změna postavení MOV ve vyjednávání od roku 1984, vytváření hostitelských vysílacích společností pouze pro potřeby OH od roku 1992 a roku 2001 založení jednotné hostitelské vysílací společnosti OBS pro všechny OH i ZOH. V poslední době nelze nezmínit vstup internetu, kdy první webové stránky byly už v roce 1996, ale především pro období posledních 3 OH je charakteristický přesun vysílání na internet. Vysílací práva lze zakoupit pro čtyři média: televizi, rozhlas, internet a mobilní vysílání. V průběhu výzkumu se zřídka objevovaly individuální částky pro jednotlivé médium, proto jsou uvedeny sumy celkové za vysílací práva.

Hlavními proměnnými jsou celkové příjmy a příjmy z jednotlivých sledovaných území (USA, Evropa³¹, Japonsko, Kanada, Austrálie, Asie). Všechny příjmy vykazují v trendové analýze rostoucí trend. Pro období 1960-2012 je průměrné tempo růstu, které popisuje, na kolik procent vzrostly příjmy z předchozích OH, pro celkové příjmy 154 % a pro USA 158 %. Pro ostatní lokality nejsou k dispozici data po celé zvolené období. Lze konstatovat, že nejmenší tempo růstu zaznamenávají země v Asii, pro období 1984-2008 114 %, pro ostatní území jsou průměrná tempa uvedena v textu.

V průběhu sledovaného období se změnil poměr podílu MOV a OVOH. Při prvních hrách se podíl MOV pohyboval v jednotkách, od roku 1972 tvořil zhruba 1/3 a v poslední době se poměr ustálil na 51 % pro MOV a 49 % pro OVOH. V souvislosti s tím se změnilo i vyjednávání o smlouvách zaručující vysílací práva. MOV přebral

³¹ V období 1964-1992 Západní Evropa v unii EBU a východní Evropa v unii OIRT.

časem dominantní postavení a v dnešní době vybírá vysílací společnosti už před výběrem hostitelského města, a tedy i ustanovení OVOH.

Přenosy nebo reportáže z OH se v dnešní době vysílají v 220 zemích světa. Celkový počet diváků se ustálil na hodnotě cca 3 600 mil. diváků. Z důvodu častého měnění způsobu sledování počtu diváku nejsou k dispozici porovnatelné údaje o počtu diváků během OH. Detailní informace jsou naopak k dispozici o počtu vyrobených hodin z OH a počtu odvysílaných hodin na klíčovém americkém trhu. Z prvních her bylo odvysíláno v USA 20 hodin ze 102 vyrobených. Při posledních OH v Londýně bylo odvysíláno skrze televize a internet 5 535 hodin z 5 600 vyrobených.

Při komparační analýze procentuálních podílů sledovaných území se ukázalo dominantní postavení USA ve všech letech kromě prvních her v Římě 1960, kde zaplatila vysílací unie EBU více. V posledních letech se podíl USA ustálil na cca 50 %. Podíl Evropy zastoupené EBU stoupal k dnešním cca 25 %. V budoucnu lze očekávat růst s ohledem na prodej práv agentuře Sportfive, která bude vyjednávat separátně v jednotlivých státech a s velkými evropskými trhy povede jednání MOV. Třetí nejvyšší podíl byl většinou zaznamenán z Japonska, kde se hodnota ustálila na 10 %. Ostatní území dosahují jednociferných hodnot, i území Asie s populačně velkými státy.

Korelační analýza počtu odvysílaných hodin v USA a příjmů z USA ukázala na silný stupeň závislosti s Paersonovým korelačním koeficientem $R = 0,72$. Ve velmi silné závislosti jsou proměnné počet vyrobených hodin z OH a celkové příjmy z vysílacích práv. Korelační koeficient je pro tuto dvojici $R = 0,97$.

POUŽITÁ LITERATURA

1. ARLT, Josef, Markéta ARLTOVÁ a RUBLÍKOVÁ. *Analýza ekonomických časových řad s příklady* [online]. Praha, 2002, 147 s. [cit. 2012-02-18]. Dostupné z: <http://nb.vse.cz/~arltova/vyuka/crsbir02.pdf>
2. BACHROŇ, Jiří. *Problematika tzv. masové (populární) kultury a masmédií* [online]. Brno, 2009 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/104484/pedf_m/Problematika_tzv._masove__popularni__kultury_a_masmedii.pdf. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce PhDr. Radovan Rybář, Ph.D.
3. BAYLISS, Sam, Simon BUTLER, Michal KLACZYNSKI, Angela WILLIAMS, Ivy YIP a James LUI. *Aspects of the Olympic Games* [online]. 2004, 38 s. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: <http://olympics.pthimon.co.uk/OlympicsReport.pdf>
4. BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. ISBN 978-802-4730-288.
5. BEDŘICH, Ladislav. Marketing ve sportu. *Informační systém Masarykovy univerzity*[online]. 2007 [cit. 2014-01-13]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/elportal/estud/fsps/ps07/mark/pages/05.html>
6. COULDRY, Nick, Andreas HEPP a Friedrich KROTZ. *Media events in a global age: jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat*. 3., rozš. vyd. New York: Routledge, 2012, xv, 309 p. Komunikace (Grada). ISBN 02-038-7260-6.
7. ČERNÁ, Zuzana a Michal ČERNÝ. Historie internetu. *Metodický portál RVP.CZ* [online]. 2012 [cit. 2014-01-15]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/o/14791/HISTORIE-INTERNETU.html/>
8. Česká republika. Vyhláška Ministerstva kultury ze dne 22. května 2001, kterou se vydává Seznam událostí značného společenského významu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001a, č. 233. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-233>
9. Česká republika. Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001b, č. 231. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-provozovani-rozhlasoveho-a-televizniho-vysilani.pdf>

10. Česká televize [online]. 2014 [cit. 2014-01-15]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/>
11. Český rozhlas [online]. ©2014 [cit. 2014-01-20]. Dostupné z:
<http://www.rozhlas.cz/>
12. DAYAN, Daniel a Elihu KATZ. *Media Events: The Live Broadcasting of History*. USA: Harvard University Press, 2009. ISBN 0674030303.
13. DĚKANOVSKÝ, Jan. Celebrity, média a reklama na příkladu sportu. [online]. 2013 [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: <http://www.mediapodlupou.cz/lekce/celebrity-media-a-reklama-na-prikladu-sportu>
14. DIAMOND, Joe. 20 Years After: The Olympics Triplecast. [online]. 2012 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://sportsrants.com/media/2012/07/25/olympics-triplecast/>
15. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 3.vyd. Praha: Karolinum, 2002, 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
16. EMMETT, James. IOC praises Sportfive's TV rights progress. In: *SportsPro* [online]. 2012 [cit. 2014-01-31]. Dostupné z:
http://www.sportspromedia.com/notes_and_insights/ioc_praises_sportfives_tv_rights_progress/
17. ESPN. *IOC awards European broadcast rights to SPORTFIVE*. 2009. Dostupné z:
<http://sports.espn.go.com/espn/wire?section=oly&id=3915074>
18. *European Broadcasting Union* [online]. 2014 [cit. 2014-02-15]. Dostupné z:
<http://www3.ebu.ch/cms/en/home>
19. FRAWLEY, Stephen a Daryl ADAIR. *Managing the Olympics*. Australia: Palgrave Macmillan, 2013. ISBN 9780230389588.
20. FTOREK, Jozef. *Public relations jako ovlivňování mínění: jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat*. 3., rozš. vyd. Praha, 2012, 215 s. Komunikace (Grada). ISBN 978-80-247-3926-7.
21. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000, 31 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.
22. GREPLOVÁ, Lenka. *Informační etika: Tradiční versus nová média* [online]. Brno, 2008 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z:
http://is.muni.cz/th/74436/ff_m/tradicni_versus_nova_media.pdf. Diplomová práce. Masarykova Univerzita.

23. GUTTMANN, Allen. *The Olympics, a history of the modern games*. 2nd ed. Urbana: University of Illinois Press, c2002. ISBN 02-520-7046-1.
24. HAYNES, Raymond Boyle and Richard. *Power play: sport, the media and popular culture*. 1. publ. Harlow [u.a.]: Pearson Education. ISBN 05-823-6939-8.
25. HENDL, Jan a Petr BLAHUŠ. *Metodologie závěrečné práce* [online]. 2010 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z: <http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/index1.htm>
26. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
27. HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. Vyd. 2., opr. Praha: Portál, 2006, 237 s. ISBN 80-736-7123-9.
28. JEŘÁBEK, Hynek. *Úvod do sociologického výzkumu*. Dot. Praha: Karolinum, 1993, 162 s. ISBN 80-706-6662-5.
29. JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbora. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 80-7178-697-7.
30. KAČEROVÁ, Iva. *ANALÝZA: Je nás 7 miliard*. 2011. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=779&
31. KNOX, David. *Nine and Foxtel win 2012 Olympics rights*. 2007. Dostupné z: <http://www.tvtonight.com.au/2007/10/nine-and-foxtel-win-2012-olympics-rights.html>
32. KÖSSL, Jiří, Jan ŠTUMBAUER a Marek WAIC. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum, 2008, 159 s. ISBN 978-80-246-1566-0.
33. LA84 FOUNDATION. *SPORTS LIBRARY & DIGITAL COLLECTION* [online]. 2014 [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: <http://www.la84.org/sports-library-digital-collection/>
34. *Marketing Matters: The Olympic Marketing Newsletter* [online]. Meridian Management SA, 2001 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: http://www.olympic.org/Documents/Reports/EN/en_report_274.pdf
35. *Marketing Matters: The Olympic Marketing Newsletter* [online]. Meridian Management SA, 2000 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: http://www.olympic.org/Documents/Reports/EN/en_report_275.pdf
36. Mediální slovník. PHD A.S. *Mediaguru* [online]. ©2014 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/medialni-slovník/medium/>
37. *Mezinárodní olympijský výbor* [online]. ©2013 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: <http://www.olympic.org/>

38. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. *FINAL REPORT OF THE IOC COORDINATION COMMISSION*. Lausanne, 2010a, 55 s. Dostupné z:
<http://www.olympic.org/Documents/Reports/EN/Br-Beijing-ENG-web.pdf>
39. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. *Global Television Report*. 2001, 20 s.
Dostupné z: http://www.olympic.org/Documents/Reports/EN/en_report_567.pdf
40. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. *IOC MARKETING MEDIA GUIDE*.
Lausanne, 2010b, 45 s. Dostupné z:
http://www.olympic.org/Documents/Reports/EN/en_report_1329.pdf
41. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. *IOC Social Media, Blogging and Internet Guidelines for participants and other accredited persons at the London 2012 Olympic Games*. Lausanne, 2011, 4 s. Dostupné z:
http://www.olympic.org/Documents/Games_London_2012/IOC_Social_Media_Blogging_and_Internet_Guidelines-London.pdf
42. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. *News Access Rules Applicable For The Broadcast Of The Sochi 2014 Olympic Winter Games, 7-23 FEBRUARY 2014* [online]. Lausanne, 2013, 8 s. Dostupné z:
http://www.olympic.org/Documents/Commissions_PDFfiles/Coordination_Commission/IOC_News_Access_Rules_%20Sochi_eng.pdf
43. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. *Olympijská charta: V platnosti od 8.7 2011*. Lausanne: Mezinárodní olympijský výbor, 2004, 58 s. Dostupné z:
www.olympic.cz/www/docs/2012_olympijska_charta_2011_final.doc
44. MICKLE, Tripp a Staff WRITER. *TV rights push IOC revenue to record*. 2013.
Dostupné z:
<http://m.sportsbusinessdaily.com/Journal/Issues/2013/08/26/Olympics/IOC-revenue.aspx>
45. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. *Olympic Charter*. 1956, 104 s.
Dostupné z:
http://www.olympic.org/Documents/Olympic%20Charter/Olympic_Charter_through_time/1956-Olympic_Charter.pdf
46. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. *Olympic Charter*. 1958, 112 s.
Dostupné z:
http://www.olympic.org/Documents/Olympic%20Charter/Olympic_Charter_through_time/1958-Olympic_Charter.pdf

47. *Official Report of the Beijing 2008 Olympic Games* [online]. 2011 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://www.la84foundation.org/6oic/OfficialReports/2008/2008v3.pdf>
48. *Official Report of the Centennial Olympic Games Atlanta 1996* [online]. 2004 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1996/1996v1.pdf>
49. *Official Report of The Games of the XVIII Olympiad Tokyo 1964* [online]. 2005 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1964/or1964v1pt2.pdf>
50. *Official Report of the Games of the XXIII Olympiad Los Angeles 1984* [online]. 1998 [cit. 2012-13-01]. Dostupné z:
<http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1984/1984v1pt2.pdf>
51. *Official Report of the Games of the XXIIInd Olympiad Moscow 1980* [online]. 2005 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://www.la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1976/1976v1p2.pdf>
52. *Official Report of the Games of the XXIst Olympiad Montréal 1976* [online]. 2004 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://www.la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1976/1976v1p2.pdf>
53. *Official Report of the Games of the XXV Olympiad Barcelona 1992* [online]. 2003 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1992/1992s1.pdf>
54. *Official Report of the Organising Committee for the Games of the XV Olympiad Helsinki 1952* [online]. 2004 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1952/OR1952.pdf>
55. *Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XVI Olympiad Melbourne 1956* [online]. 2003 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1956/OR1956.pdf>
56. *Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XVII Olympiad Rome 1960* [online]. 2003 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1960/OR1960v1.pdf>
57. *Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XXth Olympiad Munich 1972* [online]. 2003 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z:
<http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1972/1972s1pt1.pdf>

58. *Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XXIVth Olympiad Seoul 1988* [online]. 2004 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://www.la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1988/1988v1p1.pdf>
59. *Official Report of the Organizing Committee of the Games of the XIX Olympiad Mexico 1968* [online]. 2005 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://www.la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1968/1968v1pt1.pdf>
60. *Official Report of the XXVII Olympiad, Sydney 2000* [online]. 2004 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://www.la84foundation.org/6oic/OfficialReports/2000/2000v1.pdf>
61. *Official Report of the XXVIII Olympiad 2004 at Athens* [online]. 2007 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://www.la84foundation.org/6oic/OfficialReports/2004/or2004a.pdf>
62. *Official report: The Ninth Olympiad Amsterdam 1928* [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1928/1928.pdf>
63. *Official report: The Olympic Games of Stockholm 1912* [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1912/1912.pdf>
64. *Official report: The XIth Olympic Games Berlin 1936* [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1936/1936v1sum.pdf>
65. *Official report: The XIV Olympiad London 1948* [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://la84foundation.org/6oic/OfficialReports/1948/OR1948.pdf>
66. *Olympic Broadcasting Services* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.obs.es/>
67. *Organisation for Economic Co-operation and Development* [online]. 2014 [cit. 2014-01-15]. Dostupné z: <http://www.oecd.org>
68. PANJA, Tariq. NBC Ignores Criticism of Tape-Delayed Olympics to Smash Records. In: *Bloomberg News* [online]. 2013 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/2013-10-06/nbc-ignores-criticism-of-tape-delayed-olympics-to-smash-records.html>
69. PAVLÍNA, Binková. Ideologie, sport a mediální událost. In: *Revue pro média* [online]. Brno, 2005 [cit. 2014-01-30]. ISSN 1214-7494. Dostupné z: http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Revue11/esej_binkova_11.pdf
70. PREUSS, Holger. *The Economics of Staging the Olympics: A Comparison of the Games, 1972-2008*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2004, 332 s. ISBN 18-437-6893-3.

71. PŘIBOVÁ, Marie. *Marketingový výzkum v praxi*. Praha: Grada, 1996, 238 s. ISBN 80-716-9299-9.
72. Quebec's Big Owe stadium debt is over. *CBC* [online]. 2006 [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.cbc.ca/news/canada/montreal/story/2006/12/19/qc-olympicstadium.html>
73. RIVENBURGH, Nancy K. *The Olympic Games: Twenty-First Century challenges as a global Media Event* [online]. 2002 [cit. 2014-02-01]. DOI: 10.1080/911094208. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/911094208#.Uv9oIv15MrU>
74. ROWE, David. *Critical Readings: Sport, Culture And The Media*. Australia: McGraw-Hill International, 2003. ISBN 9780335211500.
75. SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy sportu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 223 s. ISBN 978-802-4725-628.
76. SLATER, John. Changing Partners: The Relationship Between the Mass Media and the Olympic Games. In: *Fourth International Symposium for Olympic Research* [online]. 1998 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: <http://library.la84.org/SportsLibrary/ISOR/ISOR1998h.pdf>
77. Slovník spisovného jazyka českého. ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR, v.v.i. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. 2011 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=m%C3%A9dium&sti=36511&where=hesla&hsubstr=no>
78. STLOUKALOVÁ, Brigita. Profesionalismus a amatérismus v zrcadle socialistického sportu. *Tělesná kultura: sborník kateder tělesné výchovy a tělovýchovného lékařství* [online]. 2008, roč. 31, č. 1, s. 68-84 [cit. 2014-01-16]. ISSN 1211-6521. Dostupné z: <http://www.telesnakultura.upol.cz/index.php/telesnakultura/article/view/6/6>
79. SVĚŘÁKOVÁ, Nela. *Sport a televize* [online]. Brno, 2007 [cit. 2014-02-06]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. PhDr. Aleš Sekot, CSc.
80. ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní a soukromé televize v některých evropských zemích: Studie zpracovaná pro Parlament České republiky* [online]. Parlamentní institut, 2004 [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: smid.fsv.cuni.cz/txty/psp.doc

81. U.S. Bureau of Labor Statistics [online]. 2014 [cit. 2013-12-28]. Dostupné z:
<http://www.bls.gov/>
82. URBAN, Lukáš a Karol MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Vyd. 1. Ilustrace Zdeněk Prošek. Praha: Grada, 2011, 230 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-802-4735-634.
83. WAILGUM, Thomas. IT Disaster at the Atlanta Olympics: When the 1996 Olympic website flamed out. In: *CIO.com* [online]. 2000 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z:
http://www.cio.com/article/107705/IT_Disaster_at_the_Atlanta_Olympics
84. ZARNOWSKI, Frank. *A look at Olympic cost* [online]. 1993, 32 s. [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.aaflo.org/SportsLibrary/JOH/JOHv1n1/JOHv1n1f.pdf>
85. ŽIŽKA, Martin. *Příjmy organizačních výborů letních olympijských her*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Mgr. Jan Šíma.